

บทที่ 4

เนื้อหาและวิธีการนำเสนอเรื่องสุขภาพอนามัยในรายการวิทยุ

จากการศึกษา"เนื้อหาและวิธีการนำเสนอเรื่องสุขภาพอนามัยของสถานีวิทยุสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล F.M. 89.5 MHz" ผู้วิจัยพบว่ารายการที่นำเสนอเนื้อหาสุขภาพอนามัยมี 4 รายการคือ

- 1.รายการใส่ใจคุณภาพชีวิต
- 2.รายการทุกข์ปัญหาชีวิต
- 3.รายการเริงราตรี
- 4รายการSweet F.M.

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์เป็น3ส่วนในแต่ละรายการ อันประกอบด้วย1)วิเคราะห์ลักษณะสาระความรู้เนื้อหาสุขภาพอนามัย 2)วิเคราะห์เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหา 3) วิเคราะห์บทบาทของรายการวิทยุในฐานะที่เป็นช่องทางสื่อที่เผยแพร่สาระความรู้เนื้อหาสุขภาพอนามัย โดยจะนำเสนอในแต่ละประเด็นตามลำดับดังต่อไปนี้

1.รายการใส่ใจคุณภาพชีวิต

รายการใส่ใจคุณภาพชีวิตออกอากาศทุกวันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 6.00-7.00น. ดำเนินรายการโดยน.พ.ยงยุทธ มัยลาภ และคุณมาทีนี เผ่าจรรย์ญ เนื้อหารายการใส่ใจคุณภาพชีวิตมีลักษณะเนื้อหาประเภทต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ลักษณะสาระความรู้เนื้อหารายการใส่ใจคุณภาพชีวิต

การศึกษาเนื้อหาของรายการใส่ใจคุณภาพชีวิต ผู้วิจัยได้พบว่าเนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการเป็นเนื้อหาในเรื่องสุขภาพอนามัยตลอดทั้งรายการ ซึ่งมีลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในรายการได้ดังนี้

ก. การชี้แนะแนวทางเพื่อการป้องกันโรค ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาการชี้แนะแนวทางเพื่อการป้องกันโรคมีเนื้อหาในรายการ 2 ประเภท คือ เนื้อหาการป้องกันโรคติดต่อและเนื้อหาการบริโภคอาหารอย่างถูกวิธี

- เนื้อหาการป้องกันโรคติดต่อ เนื้อหาที่นำเสนอจะเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึงที่มาสาเหตุ วิธีการดูแลรักษาเพื่อนำไปสู่การป้องกันโรคอย่างจริงจัง เช่น เรื่องโรคไข้สมองอักเสบซึ่งเป็นโรคติดต่อที่มีอันตรายถึงชีวิต โดยการเริ่มต้นเนื้อหาในการให้ความรู้เรื่องที่มาสาเหตุของโรค

"สมองอักเสบเป็นอาการอักเสบของเนื้อสมอง ซึ่งถือว่าเป็นโรคที่มีความอันตรายร้ายแรงชนิดหนึ่ง พบได้ทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ สาเหตุเกิดจากการติดเชื้อไวรัส ไม่ว่าจะเป็นเชื้อเริม เชื้อพิษสุนัขบ้า เชื้อโปลิโอ ในบ้านเรามีเชื้อไวรัสที่ชื่อ เจแพนีสปี ซึ่งปกติอาศัยอยู่ในสัตว์ เช่น หมู ม้า แพะ หนู นก แต่ติดต่อถึงคนโดยมียุง ซึ่งเป็นยุงรำคาญที่อาศัยอยู่ตามบ้านเป็นพาหะนำโรค ระยะฟักตัวของโรคนี้ใช้เวลาเวลาประมาณ 5-14 วัน นอกจากนี้ยังมีโรคแทรกซ้อนตามมาอีกด้วย เช่น หัด หัดเยอรมัน อีสุกอีใส คางทูม ส่วนอาการของโรคมักเกิดอย่างฉับพลันด้วยอาการไข้สูง ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย อาเจียน ที่สำคัญคือ ผู้ป่วยจะซึมลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งไม่รู้สึกรู้ตัว ซึ่งอาจเกิดขึ้นภายใน 24-72 ชั่วโมงหลังมีอาการ ส่วนในเด็กเล็กอาจมีอาการไข้สูง ซึม" อาเจียน กระหม่อมโป่งตึง หรือหมดสติและอาจมีอาการอัมพาตของแขนขา มือสั่น อาการคอแข็ง อาจพบได้ในรายที่เชื้อหุ้มสมองอักเสบร่วมด้วย ..." (ยงยุทธ มัยลาภ, ก.ค. 2542)

เนื้อหาที่เริ่มต้นเรื่องจะเป็นการกล่าวถึงสาเหตุของโรคไข้สมองอักเสบที่มีการติดต่อจากยุงไปสู่คน ซึ่งการกล่าวถึงอาการของโรคเพื่อให้ผู้ฟังได้เกิดความรู้และตระหนักถึงอันตรายของโรคดังกล่าวที่มีอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ และนอกจากนี้เนื้อหาที่นำเสนอต่อมาเป็นเรื่องการดูแลรักษาโรคไข้สมองอักเสบที่ยังไม่มียารักษาโดยเฉพาะ จะนำเสนอเนื้อหาที่กล่าวถึงวิธีการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคว่าควรมีการปฏิบัติตนอย่างไรและวิธีการรักษาของแพทย์ใช้วิธีใดในการรักษา

"...ถ้ามีอาการชัก ให้ยาแก้ชักเช่น ไดอะซีแพม ฉีดเข้าหลอดเลือดดำหรือเหน็บทางทวารหนัก ถ้ามีอาการขาดน้ำก็ให้น้ำเกลือ ระหว่างที่เดินทางมาโรงพยาบาลด้วย ใน

ปัจจุบันยังไม่มีการรักษาโดยเฉพาะ มักจะให้การรักษาตามอาการ เช่น ให้น้ำเกลือ ให้ออกซิเจน และยาสเตียรอยด์...”(ยงยุทธ มัยลาภ, ก.ค.2542)

จากเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมดของรายการจะนำไปสู่เรื่องของ การป้องกันโรคที่ถูกต้อง ซึ่งเนื้อหาการป้องกันโรคเป็นเนื้อหาที่น่าสนใจเพื่อให้ผู้ฟังได้รู้จักวิธีการป้องกันโรคอย่างถูกวิธี เพราะว่าผู้ฟังส่วนใหญ่จะไม่มี การป้องกันตนเองก่อนที่จะเกิดโรคอย่างจริงจัง และถูกวิธี ซึ่งวิธีการป้องกันโรคจะเป็นวิธีการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองที่ดีที่สุด ดังเรื่อง การป้องกันโรคใช้สมองอักเสบมีวิธีการป้องกันโดยการฉีดวัคซีนเป็นวิธีทางที่ดีที่สุด

“...การป้องกันโรคใช้สมองอักเสบนั้น ควรหาทางกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง และระวังอย่าให้ถูกยุงกัด ส่วนวัคซีนที่ใช้ป้องกันโรคนี้แนะนำให้เริ่มฉีดในเด็ก อายุ 1-1ขวบครึ่ง ควรฉีด 3เข็ม 2เข็มแรกห่างกัน 1-2 สัปดาห์ อีก 1 ปีฉีดเข็มที่ 3 เพื่อกระตุ้น...” (ยงยุทธ มัยลาภ, ก.ค. 2542)

เนื้อหาดังกล่าวจะแสดงให้เห็นว่าการป้องกันโรคเป็นวิธีการที่ดีกว่าการรักษาแน่นอน เพื่อให้ผู้ฟังได้ไม่ต้องทนทุกข์ทรมาน ไม่ต้องเสียเวลา เสียเงิน และการมีสุขภาพที่ดีคือการป้องกันไม่ให้เกิดโรคนั่นเอง

เนื้อหาการบริโภคอาหารอย่างถูกวิธี เนื้อหาที่น่าสนใจจะพูดถึงเรื่องโภชนาการที่ถูกสุขภาพลักษณะ เนื้อหานี้เป็นเรื่องของการบริโภคอาหารต่างๆในชีวิตประจำวันของผู้ฟัง ซึ่งเป็นการแนะนำว่าผู้ฟังควรมีการบริโภคอาหารให้ถูกวิธีอย่างไรเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงวิธีการบริโภคอาหารอย่างผิดและร่างกายจะได้รับสารอาหารที่มีประโยชน์ ไม่เป็นโทษ เพื่อการป้องกันโรคต่างๆที่ตามมาซึ่งนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีพร้อม ดังเช่น Spotโฆษณาของกระทรวงสาธารณสุขจะนำเสนอเรื่องของการบริโภคอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ

“เสียงผู้ชาย เคยได้ยินมั๊ยที่เขาว่ากินอะไรก็เป็นอย่างนั้น

เสียงผู้หญิง ถ้าฉันกินหมู ฉันก็เป็นหมูอย่างนั้นสิ

เสียงผู้ชาย ก็เป็นอยู่นี่ไง

เสียงผู้ชาย การบริโภคอาหารหวานจัด เค็มจัด ไขมันสูง ดื่มของ

มีนเมาเป็นประจำยังไม่สายที่คุณปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการกินใหม่ให้ถูกโภชนบัญญัติ 9 ประการ เพื่อเป็นคุณคนใหม่ที่สุขภาพดีและแน่นอนคุณดี ด้วยความปรารถนาดีจากกระทรวงสาธารณสุข" (Spot , 11พ.ค.2542)

เนื้อหาดังกล่าวต้องการที่จะกระตุ้นเตือนผู้บริโภคทั้งหลายที่ยังมีการบริโภคอาหารอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไปซึ่งจะก่อให้เกิดโรคร้ายต่างๆตามมา ดังนั้นการมีสุขภาพที่ดีควรมีการบริโภคอาหารให้ถูกสุขลักษณะ

นอกจากนี้ เนื้อหาที่น่าสนใจอื่นๆเป็นการนำเสนอเนื้อหาการบริโภคอาหารของผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นการบริโภคอาหารแบบผิดๆซึ่งรายการนำเสนอแนวทางบริโภคอาหารที่ถูกหลักเพื่อเป็นการป้องกันโรค โดยให้ผู้บริโภคต้องคำนึงถึงคุณค่าประโยชน์ของอาหารมากกว่าการบริโภคตามใจตัวเอง

“ ปัญหาโรคอ้วนเกิดจากการรับประทานอาหารมากเกินไป และอาหารส่วนใหญ่ที่รับประทานเข้าไปมักเป็นอาหารที่มีปริมาณแป้งและไขมันมากเกินไป และใช้วิธีการปรุงอาหารโดยการทอด การผัด มักทำให้ร่างกายสะสมไขมันมากขึ้น ทำให้มีการสะสมไขมันในร่างกายและไปพอกพูนตามส่วนต่างๆของร่างกาย...ฉะนั้นในการที่จะเลือกรับประทานอาหารนั้น เราต้องดูในเรื่องคุณค่าทางโภชนาการที่ร่างกายจะได้รับ เลือกรับประทานอาหารที่สะอาด ถูกหลักสุขอนามัย เพียงเท่านั้นท่านก็จะปลอดภัยจากโรคร้ายต่างๆ...”(ยงยุทธ มัยลาภ,29 ม.ค. 2542)

เนื้อหาที่น่าสนใจนั้นเป็นการบอกกล่าวให้ผู้ฟังทราบถึงประโยชน์และโทษของการบริโภคอาหารอย่างผิดวิธี ซึ่งรายการนำเสนอเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันโรค โดยการบริโภคอาหารให้ถูกสุขลักษณะที่ผู้ฟังสามารถปฏิบัติตามได้

ข.การให้แนวทางในการส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจ การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับการป้องกันโรคต่างๆ เพราะการส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจให้แข็งแรงจะช่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์ โดยเนื้อหาจะเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยซึ่งจะต่างจากการป้องกันโรค คือ การ

ส่งเสริมสุขภาพจะเป็นเรื่องของการเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจในชีวิตประจำวันของผู้ฟังให้แข็งแรง ดังเรื่อง การส่งเสริมสุขภาพด้วยการออกกำลังกาย

“ใส่ใจสุขภาพกับองค์การเภสัชกรรม มาดูแลรักษาสุขภาพด้วยวิธีการทางกายภาพบำบัด เพราะว่ากำลังเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมกันมากที่สุดทีเดียวในปัจจุบัน กายภาพบำบัดมีลักษณะเฉพาะตรงที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้ร่างกายมีความแข็งแรง สมดุล ในขณะที่ร่างกายปกติและขณะที่ร่างกายเจ็บป่วยวิธีทางกายภาพบำบัดจะช่วยให้ร่างกายกลับสู่สภาพปกติ หรือใกล้เคียงกับปกติเร็วที่สุด...วันนี้เรามาติดตามการบริหารเพื่อลดไขมันในส่วนต่างๆกันต่อเนะคะ”(ช่วงใส่ใจสุขภาพ 27 เม.ย. 2542)

เนื้อหาดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้ผู้ฟังหันมาสนใจร่างกายของตนนอกเหนือจากการดูแลป้องกันไม่ให้ตนเองเกิดโรคต่างๆแล้วเพื่อสุขภาพที่สมบูรณ์ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่จะละเลยไม่สนใจในเรื่องสมรรถภาพร่างกายของตนเอง รายการจึงได้นำเสนอเนื้อหาการส่งเสริมสุขภาพเพื่อกระตุ้นผู้ฟังให้เห็นถึงความสำคัญ

ค.การระดมสรรพกำลังในการรณรงค์ป้องกันโรคระบาด โดยส่วนใหญ่โรคระบาดซึ่งมักจะเป็นโรคติดต่อที่มีการระบาดอย่างรวดเร็วและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ นั้น สื่อมวลชนพยายามรณรงค์เพื่อกระตุ้นให้สังคมร่วมใจกันป้องกันโรคซึ่งมักจะเกิดเป็นช่วงๆ ดังเช่น เรื่องโรคไข้เลือดออกมักจะระบาดในช่วงเดือนเมษายน-เดือนกรกฎาคม ซึ่งมีจำนวนผู้ป่วยโรคนี้เพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากเป็นช่วงที่ยุงลายมีการเพาะพันธุ์และวางไข่ตามแหล่งเพาะพันธุ์ต่างๆ ดังนั้นเนื้อหาของรายการจะเน้นเรื่องการให้ความรู้แก่ผู้ฟังและรณรงค์ให้เกิดการป้องกันของโรคไข้เลือดออก

“โรคไข้เลือดออกเป็นโรคหนึ่งนะคะที่มีอันตรายร้ายแรงและเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ พาหนะนำโรคนี้ คือยุงลายนั่นเองคะ ยุงลายเป็นยุงที่มีลักษณะปานกลาง ลำตัวและขา มีสีดำนับสีขาวเป็นปล้องๆ แต่ว่าปลายปล้องสุดท้ายจะขาวทั้งหมด สังเกตง่ายก็คือ จะมีลายดำสลับขาวเห็นอย่างชัดเจน ยุงลายจะวางไข่ตามภาชนะขังน้ำที่มีน้ำนิ่ง ใสสะอาด โดยเฉพาะน้ำฝนเป็นน้ำที่ยุงลายชอบวางไข่มากที่สุด ยุงลายจะมีมากในฤดูฝน ช่วงหลังฝนตกยุงลายชอบวางไข่เพราะอุณหภูมิและความชื้นเหมาะแก่การแพร่พันธุ์ ส่วนฤดูอื่นๆจะลดจำนวนน้อยลง ยุงลายไปกัดคนที่เป็ยไข้เลือดออก โรคไข้เลือดออกนั้นจะเข้าสู่ตัวยุงและเพิ่มจำนวนมากขึ้น หลังจากนั้นยุงลายจะมีเชื้อไวรัสปนอยู่

ตลอดอายุของมันกินเวลา 1-2 เดือน และจะถ่ายทอดเชื้อให้แก่คนได้ทุกครั้งที่มีน้ำกัด โดยจะปล่อยเชื้อเข้าสู่กระแสเลือดของคนซึ่งจะทำให้เชื้อโรคแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว...การป้องกันโรคสามารถป้องกันได้ด้วยการป้องกันยุง โดยใส่สารป้องกันการเกิดลูกน้ำ เช่น กลีโอฟอส ฟอสฟอรัส ใช้ทรายในจานรองกระถางต้นไม้ ทำลายภาชนะที่มีน้ำขัง..." (มาทีนี เฝ้าจำรูญ, 27-29 เม.ย. 2542)

เนื้อหาดังกล่าวเป็นเนื้อหาที่กล่าวถึงสาเหตุที่มาของโรคเพื่อให้ผู้ฟังได้รู้ว่าแหล่งเพาะพันธุ์ยุงมีอยู่ที่ใด และเพื่อการป้องกันโรคซึ่งเป็นวิธีการที่ดีควรทำลายแหล่งเพาะพันธุ์

และนอกจากเนื้อหาที่นำเสนอในรายการแล้วนั้น รายการมีการเปิดSpot ณรงค์การป้องกันโรคในช่วงของโรคติดต่อตลอดเดือนที่มีการระบาดของโรคซึ่งเป็นSpot ของทางกระทรวงสาธารณสุขที่เปิดทั้งทางสื่อวิทยุและสื่อทางโทรทัศน์

"ไม่ชอบยุงลาย ไม่ชอบยุงลาย ต้องทำลาย ๆ คำว่าด้วย คำว่าใด คำว่าดัง คำว่ากะลา มัง คำว่าชาม คำว่าไห คำว่ายางไม่ให้น้ำขังหรือแม้กระทั่งเปลือกผลไม้ แจกัน ขวดปลูกพุดต่าง จานรองกระถางหมั่นเปลี่ยนน้ำใหม่ สำหรับจานรองขาตู้ใส่น้ำส้มสายชูหรือเกลือเข้าไป ตุ่มน้ำปิดให้มิดชิด หมดสิทธิ์ยุงอดวางไข่ เราทุกคนต้องช่วยกันกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายอย่างจริงจังเพื่อป้องกันไข้เลือดออก ด้วยความห่วงใยจากกรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข" (ยงยุทธ มัยลาภ, 11 พ.ค. 2542)

เนื้อหาของSpotโฆษณาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังร่วมใจกันป้องกันโรคไข้เลือดออกซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังของคนในสังคมที่สื่อมวลชนพยายามทำให้เกิดการป้องกันโรคและลดจำนวนผู้ป่วยของโรคไข้เลือดออก

จากเนื้อหาที่นำเสนอในรายการ ผู้วิจัยพบว่า เนื้อหารายการสามารถแยกออกมาเป็นสองประเด็นหลัก คือ เนื้อหาที่เป็นเรื่องการป้องกันโรคและเนื้อหาการส่งเสริมสุขภาพอนามัย เนื้อหาเรื่องการป้องกันโรคเป็นเนื้อหาที่รายการต้องการกระตุ้นให้ผู้ฟังเห็นถึงอันตรายของโรคโดยการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับสาเหตุ อาการของโรครวมทั้งการดูแลรักษาโรคเพื่อให้ผู้ฟังได้รู้จักและมีการป้องกันปัญหาอย่างจริงจังและถูกวิธีตามเนื้อหาที่นำเสนอผ่านทางรายการ ในส่วนของการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้ฟัง รายการให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ถูกวิธีเพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังหันมาใส่ใจในสุขภาพ

อนามัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นเนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการต้องการเป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพสภาพร่างกายและจิตใจในแนวทางที่ถูกต้องเพื่อการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชน

1.2 วิเคราะห์เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหา

เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหารายการจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ก) ภาษาพูด ข) ลีลาการพูด ค) เพลงประกอบ ง) ความหลากหลายและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหาของรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตได้ดังนี้

ก. ภาษาพูด ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ภาษาพูด 2 ส่วน คือ วิเคราะห์การใช้ภาษา และระดับความหมายของภาษาที่ใช้ในเนื้อหาสุขภาพอนามัย

-การใช้ภาษา

การใช้ภาษาในรายการประกอบด้วยลักษณะภาษาแบบกึ่งทางการ ภาษาไม่เป็นทางการและภาษาภาพพจน์ เพื่อให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ง่ายสามารถนำเนื้อหาปรับใช้ในชีวิต ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นการนำเสนอภาษาแบบพูดคุยระหว่างผู้ดำเนินรายการกับผู้ฟังอย่างเป็นกันเอง

-ภาษาแบบกึ่งทางการ คือ การใช้ภาษาพูดที่ใช้ในชีวิตประจำวันร่วมกับภาษาทางการที่เป็นแบบแผน ซึ่งเนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการมีการใช้คำพูดและคำศัพท์ทางการแพทย์ร่วมกัน

“การรับประทานอาหารที่ผิดๆ แทนที่เราจะรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เข้าไปบำรุงร่างกายของเรา แต่กลับเป็นโทษ คือ อาหารมีเชื้อแบคทีเรียหรือพาราซัยต์ ทำให้เกิดโรค เช่น โรคท้องเดิน บิด ดังนั้น ในการเลือกรับประทานอาหารนั้น เราต้องดูในเรื่องของคุณค่าทางโภชนาการที่ร่างกายได้รับ เลือกรับประทานที่สะอาด ถูกสุขอนามัย”(ยงยุทธ มัยลาภ , 29 ม.ค. 2542)

เสียงผู้ชาย ก็เป็นอยู่นี้ไง
 เสียงผู้ชาย การบริโภคอาหารหวานจัด เค็มจัด ไขมันสูง ดื่มของ
 มันมาเป็นประจำยังไม่สายที่คุณปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภารกิจ
 ใหม่ให้ถูกโภชนบัญญัติ 9 ประการ เพื่อเป็นคุณคนใหม่ที่สุขภาพดีและแน่นอนคุณดี ด้วยความปรารถนาดีจากกระทรวงสาธารณสุข" (Spot , 11พ.ค.2542)

ภาษาในเนื้อหาที่กล่าวว่า "...ถ้าฉันกินหมู ฉันก็เป็นหมูอย่างนั้นสิ" เป็นการแสดงการเปรียบเทียบให้เห็นว่าผู้ที่บริโภคหมูมาก ๆ มีรูปร่างเช่นเดียวกับหมู ซึ่งเนื้อหาต้องการให้ผู้ฟังมีโภชนาการที่ถูกสุขลักษณะโดยไม่บริโภคอาหารชนิดใดชนิดหนึ่งมากเกินไป

-ระดับความหมายของภาษา

ระดับความหมายของภาษามี การแสดงความหมายแบ่งเป็น2ระดับ(อ้างถึงใน จันทรพีญ โภคาชัยพัฒน์,2533:12) คือ การตีความหมายโดยตรง เป็นความหมายชั้นแรก ที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมายกับตัวหมายถึง การตีความหมายโดยนัยแฝง เป็นความหมายในชั้นที่สองเป็นกลุ่มความหมายที่มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันและภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นในความคิดของแต่ละบุคคล(ศิริชัย ศิริกายะและกาญจนา แก้วเทพ,2531:185) ซึ่งในเนื้อหารายการใส่ใจคุณภาพชีวิตจะแสดงระดับความหมายโดยตรง คือ เนื้อหามีการสื่อความโดยตรง ไม่ได้แฝงความหมายอื่น ดังเรื่องการบริโภคไข่ ผู้ผลิตรายการต้องการสื่อความหมายว่าผู้บริโภคไข่จะได้รับสารอาหารอะไรบ้าง

"ไข่นี้ว่าเป็นอาหารหลักของคนจำนวนมาก...ไข่จะประกอบไปด้วยเปลือก 11% ไข่ขาว 58%และไข่แดง 31% ในไข่ขาวมีน้ำ โปรตีนที่เป็นสารประกอบโปรตีนและคาร์โบไฮเดรตหลายชนิด" (ยงยุทธ มัยลาภ,22 เม.ย. 2542)

รวมทั้งการสื่อความหมายโดยตรงในเนื้อหาเรื่องโรคไข้วัด ถึงแม้ว่าเป็นโรคที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน แต่ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาเช่นกัน ดังนั้นผู้ฟังควรมีการป้องกันสุขภาพร่างกายดีกว่า

“ช่วงนี้ฤดูฝนนะครับ บางวันช่วงเช้าร้อนอบอ้าว ช่วงเย็นๆมีฝนตกลงมาเมื่อเป็นเช่นนี้บางครั้งคนเราปรับตัวตามสภาวะอากาศไม่ค่อยทันก็ขอให้คุณผู้ฟังรักษาสุขภาพภักร์นให้ดีนะครับเพราะว่าอากาศที่เปลี่ยนแปลงบ่อยๆทำให้เกิดโรคหวัดได้..... ถึงแม้เป็นหวัดธรรมดาแต่มีปัญหาตามมา เช่น บางครั้งต้องหยุดงานทำให้เสียเวลา งาน เราควรป้องกันตนเองไม่ให้ เป็นหวัดและเราสามารถดูแลรักษาตนเองได้ โดยที่อาจไม่จำเป็นต้องไปพบแพทย์ ถ้าไม่เกิดอาการแทรกซ้อนอะไร ก็จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้...คุณผู้ฟังคงไม่ อยากเป็นโรคหวัด อยู่ในสภาพนอนชม ไอ จาม ดังนั้นเราควรป้องกันตนเองให้พ้นจากโรคหวัด ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติดังนี้ครับ คือ อย่านไปตากฝนหรือโดนไอน้ำฝนครับ เมื่อเปียกควรเช็ดตัวให้แห้ง ทำตัวให้อบอุ่น ดื่มน้ำอุ่นๆและพักผ่อนให้เพียงพอ ควรออกกำลังกายเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และเมื่อสัมผัสผู้ป่วยหรือสิ่งของควรล้างมือให้สะอาด” (ยงยุทธ มัยลาภ, 11 พ.ค. 2542)

ความหมายของเนื้อหาที่น่าเสนอนั้นต้องการบอกถึงองค์ประกอบของไข้ 1 ฟอง ประกอบอะไรบ้าง วิธีการป้องกันโรคไข้หวัดควรทำอย่างไร ทั้งนี้รายการต้องการสื่อความ โดยตรงต่อผู้ฟังเพื่อผู้ฟังสามารถตีความหมายของเนื้อหาได้ทันที

ข) ลีลาการพูด

ลักษณะการดำเนินรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตมีผู้ดำเนินรายการสองท่านคือ น.พ. ยงยุทธ มัยลาภ และ มาทีนี เผ่าจัญญ โดยจะทำหน้าที่ผู้ดำเนินรายการสลับกันไป ซึ่งผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่นำเสนอเนื้อหาเพียงคนเดียวตลอดทั้งรายการ โดยที่นำเสนอเนื้อหาในลักษณะเป็นการพูดคุยกับผู้ฟัง ดังเช่นการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคไข้เลือดออกซึ่งเป็นการกล่าวถึงอันตรายของโรคที่ควรมีการป้องกัน

“โรคไข้เลือดออกเป็นโรคหนึ่งนะคะที่มีอันตรายร้ายแรงและเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ พาหนะนำโรคนี้ คือยุงลายนั่นเองคะ ยุงลายเป็นยุงที่มีลักษณะปานกลาง ลำตัวและขา มีสีดำสลับสีขาวเป็นปล้องๆ แต่ว่าปลายปล้องสุดท้ายจะขาวทั้งหมด สิ่งเกตง่าย ๆ ก็คือ จะมีลายดำสลับขาวเห็นอย่างชัดเจน ยุงลายจะวางไข่ตามภาชนะขังน้ำที่มีน้ำนิ่ง ใสสะอาด โดยเฉพาะน้ำฝนเป็นน้ำที่ยุงลายชอบวางไข่มากที่สุด...”(มาทีนี เผ่าจัญญ, 27-29 เม.ย. 2542)

การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะพูดคุยกับผู้ฟังจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าเป็นเรื่องของคุณภาพ อดน่ายไม่ใช่ว่าเรื่องที่น่าเบื่อและเป็นเรื่องที่คุณคนควรหันมาใส่ใจในสุขภาพอดน่ายของคุณ อย่างถูกวิธี

นอกจากนี้การนำเสนอเนื้อหาใช้กลยุทธ์ในการโน้มน้าวใจมี2วิธีหลักคือการโน้มน้าวใจโดยเหตุผลและการโน้มน้าวใจโดยจิตวิทยา ซึ่งเนื้อหาในรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตเป็นการโน้มน้าวใจโดยเหตุผล

-การโน้มน้าวใจโดยเหตุผล เนื้อหาที่ใช้หลักเหตุผลเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความคิดคล้อยตามเนื้อหาที่น่าเสนอและนำไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวัน ดังเนื้อหาเรื่องโรคไข้หวัดที่ผู้ดำเนินรายการจะโน้มน้าวให้ผู้ฟังร่วมใจกันป้องกันโรคหวัดเพราะถึงแม้ว่าโรคไข้หวัดเป็นโรคธรรมดาแต่ก็สร้างปัญหาอื่นๆตามมาเช่นกัน

“ช่วงนี้ฤดูฝนนะครับ บางวันช่วงเช้าร้อนอบอ้าว ช่วงเย็นๆมีฝนตกลงมาเมื่อเป็นเช่นนี้บางครั้งคนเราปรับตัวตามสภาวะอากาศไม่ค่อยทันก็ขอให้คุณผู้ฟังรักษาสุขภาพกันให้ดีนะครับเพราะว่าอากาศที่เปลี่ยนแปลงบ่อยๆทำให้เกิดโรคหวัดได้..... ถึงแม้เป็นหวัดธรรมดาแต่มีปัญหาตามมา เช่น บางครั้งต้องหยุดงานทำให้เสียเวลางาน เราควรป้องกันตนเองไม่ให้เป็นหวัดและเราสามารถดูแลรักษาตนเองได้ โดยที่อาจไม่จำเป็นต้องไปพบแพทย์ ถ้าไม่เกิดอาการแทรกซ้อนอะไร ก็จะทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้...คุณผู้ฟังคงไม่อยากจะป่วยเป็นโรคหวัด อยู่ในสภาพนอนชม ไอ จาม ดังนั้นเราควรป้องกันตนเองให้พ้นจากโรคหวัด ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติดังนี้ครับ คือ อย่าไปตากฝนหรือโดนไอฝนครับ เมื่อเปียกควรเช็ดตัวให้แห้ง ทำตัวให้อบอุ่น ดื่มน้ำอุ่นๆและพักผ่อนให้เพียงพอ ควรออกกำลังกายเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และเมื่อสัมผัสผู้ป่วยหรือสิ่งของควรล้างมือให้สะอาด” (ยงยุทธ มัยลาภ, 11 พ.ค. 2542)

นอกจากโรคไข้หวัดธรรมดาแล้ว โรคติดต่ออีกโรคหนึ่งที่มีการระบาดเพิ่มขึ้นคือโรคไข้เลือดออกซึ่งเป็นโรคที่มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นและเป็นโรคที่มีอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ถ้าหากไม่มีวิธีการดูแลรักษาโรคนี้อย่างถูกต้อง ซึ่งเนื้อหาจะโน้มน้าวใจโดยเหตุผลให้ผู้ฟังร่วมใจกันป้องกันโรคไข้เลือดออกซึ่งเป็นแนวทางที่ดีที่สุด

"ช่วงหน้าร้อนนี้โรคที่ต้องระมัดระวังโรคหนึ่ง คือโรคไข้เลือดออกกะละมัง โรคไข้เลือดออกเป็นโรคหนึ่งที่มีอันตรายร้ายแรง และเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ หากว่าเราทุกคนร่วมใจกัน...โรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่ร้ายแรง แต่สามารถป้องกันได้ คือ การทำลายแหล่งเพาะยุงลาย ปิดฝาภาชนะพวกโถ่งน้ำ ใส่เกลือผง น้ำส้มสายชูใส่ทรายในจานรองกระถางต้นไม้ เลี่ยงปลาที่กั้นลูกน้ำเช่นปลากัด หมั่นเปลี่ยนน้ำตามขาตั้ง จานรองโต๊ะ ทำลายเศษภาชนะที่มีน้ำขังโดยการขุดหลุมฝังดินเป็นต้นคะ..."(มาทีนี่ เผ่าจำรูญ, 27 เม.ย 2542)

จากเนื้อหาที่ยกมานั้นมีวิธีการใช้การสื่อสารโดยการโน้มน้าวใจโดยเหตุผลให้ผู้ฟังปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อผู้ฟังมีสุขภาพอนามัยที่ดี ดังประโยคที่กล่าวว่า "...คุณผู้ฟังคงไม่อยากเป็นโรคหวัด อยู่ในสภาพนอนซม ไอ จาม ดังนั้นเราควรป้องกันตนเองให้พ้นจากโรคหวัด..." หรือ "โรคไข้เลือดออกเป็นโรคหนึ่งที่มีอันตรายร้ายแรง และเป็นโรคที่สามารถป้องกันได้ หากว่าเราทุกคนร่วมใจกัน..." ประโยคที่ยกมานี้เป็นการโน้มน้าวใจโดยใช้เหตุผลมีกระเน้นคำเพื่อเกิดความรู้สึก อย่างเช่นคำว่า"อันตรายร้ายแรง"เป็นการย้ำให้รู้สึกว่าโรคนี้เป็นโรคที่อันตรายจริงๆและหากร่วมใจกันก็จะสามารถป้องกันโรคนี้ได้

-การโน้มน้าวใจโดยหลักจิตวิทยาเป็นการเชิญชวนให้ผู้ฟังหันมาใส่ใจในสุขภาพอนามัยของตนเพื่อความสมบูรณ์ทางร่างกายและจิตใจ โดยการนำเสนอเนื้อหาในเรื่องการออกกำลังกายเป็นการโน้มน้าวใจโดยใช้หลักจิตวิทยาเพราะผู้ฟังส่วนใหญ่อยากมีรูปร่างที่ได้สัดส่วน ดังนั้นการนำเสนอเนื้อหาเรื่องการออกกำลังกายลดไขมันส่วนเกินจะเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้ฟังสนใจในการดูแลสุขภาพร่างกายของตนมากขึ้น

"...วันนี้เรามาบริหารร่างกาย เพื่อลดไขมันในส่วนต่างๆ...เรามาบริหารหน้าท้องกันเถอะคะ คุณผู้ฟังที่เป็นสตรีก็คงจะชอบกันนะคะ คุณผู้ฟังนำท่าบริหารเหล่านี้ไปทำเป็นประจำ ก็จะได้ผลในที่สุดคะ"(มาทีนี่ เผ่าจำรูญ, 27 เม.ย. 2542)

เนื้อหาดังกล่าวเป็นการชักชวนให้ผู้ฟังลองปฏิบัติตามเนื้อหาของการบริหารร่างกายเพื่อลดไขมันส่วนเกินและเป็นผลทำให้มีรูปร่างที่ดีซึ่งเป็นความต้องการของคนทั่วไป โดยเฉพาะผู้หญิงที่อยากมีรูปร่างที่สวยงาม

กลยุทธ์การโน้มน้าวใจโดยเหตุผลและหลักจิตวิทยามีจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้ฟังหันมาใส่ใจในสุขภาพของตนเองเพื่อผู้ฟังได้นำวิธีการต่างๆที่นำเสนอในรายการไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันโดยการโน้มน้าวใจทั้งสองลักษณะ

ค) เพลงประกอบ

เพลงประกอบในรายการเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมรายการให้นำฟังยิ่งขึ้น โดยมีการเปิดเพลงบรรเลงคลอตามในช่วงที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอเนื้อหาในช่วงต่างๆ โดยการเลือกทำนองเพลงให้เข้ากับการบรรยาย เช่น ช่วงที่ผู้ดำเนินรายการพูดถึงผลร้ายของการเป็นโรคติดต่อ ทำนองเพลงมีความเร้าใจเพิ่มขึ้นซึ่งแสดงถึงความน่ากลัว อันตรายที่เกิดขึ้นหรือช่วงที่เป็นการพูดบรรยายธรรมดา ทำนองเพลงมีลักษณะเรียบๆ ฟังสบายๆ ซึ่งลักษณะเพลงประกอบที่แทรกอยู่นี้ช่วยเพิ่มความรู้สึกของผู้ฟัง

“ (เพลงประกอบมีจังหวะ ทำนองที่ฟังน่ากลัว ลึกลับ) ถ้าหากป่วยเป็นโรคหวัดก็ต้องระวังไม่ให้เชื้อหวัดแพร่ไปสู่ผู้อื่น...โรคหวัดมีอาการไม่รุนแรง นอกจากคนที่เกิดอาการแทรกซ้อนก็อาจเป็นโรคปอดบวมได้ โดยเฉพาะเด็กๆ ซึ่งอาการเริ่มแรกของปอดบวมมีอาการคล้ายโรคหวัด แต่มีอาการหอบ หายใจเร็ว ชายคางบวม (จังหวะเพลงมีทำนองที่เร้าใจขึ้น) ผู้ที่ดูแลเด็กควรสังเกตอาการเหล่านี้ หากพบว่าเด็กมีอาการเหล่านี้เกิดขึ้นก็ต้องรีบพาไปพบแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยเร็วครับ เพราะว่าอาจเป็นอาการของโรคปอดบวม มีอันตรายถึงชีวิตได้” (ยงยุทธ มัยลาภ, 11 พ.ค.2542)

เนื้อหาในช่วงที่แสดงถึงความน่ากลัวของโรค เพลงประกอบที่ใช้เป็นเพลงที่มีจังหวะเร้าใจเพื่อการกระตุ้นความรู้สึกของผู้ฟังให้ตื่นตระหนกกับอาการที่อันตรายถึงชีวิตได้ เช่น “...อาการหอบ หายใจเร็ว ชายคางบวม (จังหวะเพลงมีทำนองที่เร้าใจขึ้น) ผู้ที่ดูแลเด็กควรสังเกตอาการเหล่านี้ หากพบว่าเด็กมีอาการเหล่านี้เกิดขึ้นก็ต้องรีบพาไปพบแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยเร็วครับ เพราะว่าอาจเป็นอาการของโรคปอดบวม มีอันตรายถึงชีวิตได้

ง. ความหลากหลายและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ความหลากหลายเป็นวิธีการที่ทำให้รายการไม่น่าเบื่อซึ่งต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญดังที่กล่าวมาแล้วคือ ภาษาพูด ลีลาการพูด และเพลงประกอบ ซึ่งนอกจากนี้เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหาของรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตจะมีลักษณะรายการแบบนิตยสารสุขภาพพจนามัยทางวิทยุ กล่าวคือ รายการแบ่งช่วงเนื้อหาที่นำเสนอเป็น 4 ช่วงรายการได้แก่ ช่วงก้าวทันโรค ช่วงใส่ใจสุขภาพ ช่วงโภชนาการดีชีวิที่มีสุข และช่วงก้าวทันมะเร็ง ทำให้รายการมีเนื้อหาที่หลากหลาย ทำให้เกิดความน่าสนใจ ผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังช่วงเนื้อหาต่างๆตามความต้องการของตนเอง แต่เนื้อหาย่อยๆทั้งหมดจะโยงถึงเรื่องสุขภาพพจนามัยเป็นแกนหลักเพื่อให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวของรายการที่มีจุดมุ่งหมายที่จะนำเสนอเรื่องของสุขภาพพจนามัยเป็นหลักอยู่แล้ว

1.3 วิเคราะห์การแสดงซึ่งบทบาทในฐานะช่องทางสื่อที่เผยแพร่สาระความรู้เนื้อหาสุขภาพพจนามัย

การแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตจะแสดงออกในลักษณะของการตลาดเพื่อสังคม(Social Marketing) โดยการนำแนวคิดทางการตลาดมาปรับใช้ แต่จะเป็นการมุ่งเน้นการทำประโยชน์เพื่อสังคมมากกว่าประโยชน์ทางธุรกิจ ทั้งนี้ เนื่องจาก ผู้สนับสนุนรายการคือ กระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่ต้องการนำเสนอเนื้อหาให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้ตระหนักถึงอันตรายของโรคภัยและการหันมาใส่ใจสุขภาพพจนามัยด้วยการพึ่งพาตนเองให้ได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์คุณรัตนา ธีระวัฒน์ นักวิชาการกองควบคุมโรคติดต่อซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการสร้างสรรคและเผยแพร่เนื้อหาทางสื่อต่างๆได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโครงการรณรงค์ป้องกันโรคติดต่อต่างๆ คือต้องการให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อเป็นส่วนเสริมให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำรงชีวิตของตนเอง

“ วัตถุประสงค์ใหญ่ของเราคือ การให้ความรู้ ก็เป็น Information ให้กับประชาชน สิ่งที่เราอยากได้คือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้สนใจเรื่องสุขภาพตนเองพึ่งพาตนเองได้” (รัตนา ธีระวัฒน์, สัมภาษณ์ 25 ก.ย.2543)

และในการแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตจะเห็นได้ว่าเนื้อหาที่นำเสนอ นั้นผู้สนับสนุนรายการมีส่วนในการกำหนดหัวข้อต่างๆที่น่าสนใจ โดยจากการสัมภาษณ์คุณฐาปณีย์ ณ สงขลา ครีเอทีฟรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตได้กล่าวว่า เรื่องที่

ทางกระทรวงเป็นผู้กำหนดให้เป็นเรื่องของโรคภัยที่ควรระวังในช่วงต่างๆและเป็นเรื่องที่ต้องรู้ไว้

“ทางเราเป็นผู้กำหนดหัวข้อเองโดยนำเสนอให้ทางลูกค้า ลูกค้าก็จะเห็นด้วย แต่ทางลูกค้าดูว่าหัวข้อของเราในตอนนี้อาจสำคัญหรือเปล่า ถ้าไม่สำคัญลูกค้าก็จะเปลี่ยนหัวข้อให้ หรือ ถ้าตอนนี้มีการณรงค์เรื่องโรคอะไรลูกค้าก็ให้นำเสนอเรื่องนั้น แต่สคริปต์ที่ออกอากาศทางเราเป็นผู้เขียนเองทั้งหมด” (ฐาปณีย์ ณ สงขลา ,สัมภาษณ์ 24 ก.ย.2543)

จากแนวคิดการตลาดเพื่อสังคม พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2540:111)กล่าวไว้ว่าการตลาดเพื่อสังคมเป็นการประยุกต์ใช้ความคิดทางการตลาดและเครื่องมือการตลาดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม ช่วยให้ท้องถิ่นหรือประเทศที่กำลังพัฒนาได้ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเอง ดังนั้นกล่าวได้ว่า เนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตได้ใช้แนวคิดการตลาดเพื่อสังคมเพื่อตอบสนองนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่พยายามสร้างกระแสสังคมในการดูแลสุขภาพอนามัยที่ถูกต้องและสามารถพึ่งพาตนเองได้ก่อนถึงแพทย์ โดยมีหลักการดังนี้

กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายหลักสำคัญ 2 ประการคือ

1. การให้ความรู้เรื่องโรคติดต่อแก่ประชาชน
2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคมเพื่อการป้องกันโรค

โดยการใช้หลักการตลาดเพื่อสังคมซึ่งมีแนวทางดังนี้

-การกำหนดปัญหา กระทรวงมีการกำหนดปัญหาของโรคติดต่อตามลำดับความสำคัญของปัญหาว่าโรคใดที่มีปัญหาหระบาดอย่างรุนแรงมากน้อยลดหลั่นกันไป ดังเช่น โรคไข้เลือดออกที่มีการระบาดของโรคมากขึ้นและเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติจึงกลายเป็นนโยบายของกระทรวงที่พยายามลดจำนวนของผู้ป่วยโดยการให้ความรู้ในการป้องกันโรคคือการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง และให้ความรู้ในเรื่องอาการของผู้ป่วยเพื่อการรักษาอย่างทันท่วงที

-การเลือกใช้สื่อมวลชน กระทรวงเลือกใช้สื่อต่างๆเพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลที่ต้องการนำเสนอ โดยสื่อที่ใช้มีความแตกต่างกัน และการเลือกใช้รายการใส่ใจคุณภาพชีวิตในการเผยแพร่เนื้อหานั้น คุณรตนา ธีระวัฒน์ กล่าวว่าการเริ่มงานจากการรู้

จักผู้บริหารบริษัทคือ น.พ. ยงยุทธ มัยลาภ ซึ่งคุณรัตนาก็มีความเชื่อถือต่อการทำงานของรายการนี้

“เราดูคุณหมอมานาน เห็นทีมงานทำงานดีมีความน่าเชื่อถือ เราก็สนับสนุน ทางเราต้องการให้มีรายการสุขภาพเฉพาะอยู่แล้วก็อยากจะสนับสนุนให้รายการเหล่านี้อยู่ได้” (รัตนากวีวัฒน์, สัมภาษณ์ 25 ก.ย. 2543)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่ารายการใส่ใจคุณภาพชีวิตเป็นรายการหนึ่งที่ผู้บริหารมีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้สนับสนุนรายการและเป็นรายการที่น่าเสนอเนื้อหาเรื่องสุขภาพอนามัยโดยเฉพาะก็ตรงกับความต้องการของผู้สนับสนุนรายการ

-การออกอากาศ การนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคติดต่อต่าง ๆ นั้นจะมีช่วงของอาการที่แตกต่างกัน ซึ่งทางหน่วยงานของรัฐบาลจะรู้ว่าในช่วงใดที่จะมีการระบาดของโรค และมักจะนำเสนอเนื้อหา ก่อนช่วงที่จะระบาด อย่างเช่นโรคฉี่หนู มักจะเกิดการระบาดในช่วงหน้าฝน ทางกระทรวงจะมีการนำเสนอเนื้อหา ก่อนการระบาดของโรคเพื่อเป็นการประกาศเตือนให้ประชาชนระมัดระวังโรคและร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงที่จะเกิดโรคได้ หรือ โรคไข้เลือดออกซึ่งเป็นโรคที่มักจะระบาดอย่างมากในช่วงเดือนเมษายน-กรกฎาคม เนื้อหาในรายการก็จะนำเสนอเนื้อหาของโรคดังกล่าวและมีการเปิด Spot โฆษณาเพื่อรณรงค์ให้ผู้ฟังร่วมใจกันป้องกันโรคในช่วงก่อนการระบาดจนถึงช่วงที่ระบาดน้อย โดยเรื่องที่น่าเสนอเป็นที่น่าสนใจของโรค วิธีการดูแลรักษาและการป้องกันโรคซึ่งเป็นเรื่องหลักๆที่ทางกระทรวงนำเสนออยู่แล้ว

“เรื่องที่น่าเสนอก็เป็นสาเหตุ อาการ การป้องกันโรคเป็นเรื่องพื้นฐานอยู่แล้ว เป็นเรื่องง่ายที่แน่นอน เราารู้อยู่แล้วว่าโรคอะไรจะเกิดเมื่อไร เราก็ให้ข้อมูลก่อนการระบาดก็เป็นเรื่องพวกนี้แหละ” (รัตนากวีวัฒน์, สัมภาษณ์ 25 ก.ย. 2543)

การแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตแสดงบทบาทในลักษณะการตลาดเพื่อสังคม กล่าวคือ เนื้อหารายการที่น่าเสนอ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ฟังเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทศนคติเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยการให้ความคิดที่ผู้ฟังสามารถพึ่งพาตนเองได้ก่อนที่จะพึ่งพาแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข นั่นคือ การที่ประชาชนมีความรู้ที่ถูกต้องและนำความ

รู้ต่างกันไปปรับใช้ในชีวิตของตนเอง ดังนั้น เนื้อหาในรายการจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ทางสังคมโดยใช้หลักการทางการตลาดเป็นแนวทางการปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สนับสนุนรายการที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาลต้องการให้ประโยชน์แก่สังคมมากกว่าประโยชน์ทางธุรกิจ

2. รายการทุกซ์ปัญหาชีวิต

รายการทุกซ์ปัญหาชีวิตออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 5.00-6.00น. ซึ่งดำเนินรายการหลักโดยท่านจันทเสฏฐ์ และผู้ช่วยท่านจันทเสฏฐ์คือคุณสวยใส รวมทั้งวิทยากรในรายการคือ น.พ.อนุวัตร ลิ้มสุวรรณ ผลิตรายการโดยมูลนิธิเพื่อนช่วยเพื่อน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาประเภทต่างๆและวิธีการนำเสนอเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ลักษณะสาระความรู้เนื้อหาของรายการทุกซ์ปัญหาชีวิต

การศึกษาเนื้อหาของรายการทุกซ์ปัญหาชีวิต ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหาที่นำเสนอในรายการจะนำเสนอเนื้อหาเรื่องสุขภาพอนามัยเพื่อเอื้อต่อการโฆษณาสินค้าสมุนไพรโดยการนำเสนอเนื้อหาเรื่องปัญหาทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งแบ่งแยกเนื้อหาในรายการได้ ดังนี้

ก. การชี้แนะแนวทางเพื่อการดำเนินชีวิต ลักษณะเนื้อหาดังกล่าวเป็นเนื้อหาที่ผู้ดำเนินรายการให้แนวทางการดำเนินชีวิตของประชาชนจากความคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการซึ่งเนื้อหาในลักษณะนี้มีการนำเสนอเนื้อหา 2 ประเด็นคือ

-เนื้อหาเรื่องธรรมะ เนื้อหาจะเกี่ยวกับเรื่องธรรมะเพื่อเป็นการสั่งสอน ให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ฟังเพื่อการนำไปปฏิบัติใช้ในชีวิตโดยผู้ดำเนินรายการจะนำเรื่องที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ปัจจุบันมานำเสนอซึ่งจะแทรกข้อคิดต่อเรื่องดังกล่าวต่อผู้ฟังในช่วงการบรรยายธรรมะในช่วงแรกของรายการ ดังเช่นเนื้อหาเรื่องของการประกวดนางงามซึ่งผู้ดำเนินรายการให้ข้อคิดของการประกวดนางงามเป็นเสมือนความชั่วร้ายในสังคมโดยเรื่องการประกวดนางงามนั้นเป็นเรื่องที่ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีผู้ประกวดมีสถานภาพเป็นแพทย์

“...ผู้หญิงที่อยู่ในระดับปัญญาชนจะมีสติที่ต่ำตื้นกับการยกระดับการประท้วงนางงามโดยการเอาบัณฑิตแพทย์มาประท้วงอย่างนี้หรือ เข้าใจว่าเธอขาดการปรึกษาผู้รู้ผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้นเราไม่ตำหนิเธอเลย เราต้องการให้สังคมแสดงความคิดเห็นออกมา ช่วยกันตะลอมบอกกล่าวแก่เธอทั้งหลายให้คิดว่าการประท้วงนางงามนั้นเป็นความชั่วที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน” (ท่านจันทเสฏฐโฐ ,10 ก.พ. 2542)

หรือเนื้อหาในเรื่องการซื้อบริการทางเพศเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องและทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมาโดยเฉพาะการเกิดโรคเอดส์ซึ่งมีสาเหตุมาจากการประท้วงนางงาม

“...การที่ผู้ชายไปซื้อบริการทางเพศของผู้หญิง แสดงว่าผู้ชายคนนั้นกำลังข่มขืนผู้หญิงโดยการใช้เงิน ซึ่งเกิดจากการประท้วงนางงาม การประท้วงนางงามก่อให้เกิดกิเลสในหมู่ผู้หญิงด้วยกัน...ผู้หญิงที่รูปร่างสวย ไม่มีการพัฒนาสติปัญญาในทางสร้างสรรค์กลับนำส่วนที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ ใช้ความงามเป็นสื่อในการแสวงหาความเจริญมั่งคั่งกับตัวเอง” (ท่านจันทเสฏฐโฐ 10 ก.พ. 2542)

จากเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ดำเนินรายการจะนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันและแทรกข้อคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการเพื่อให้ผู้ฟังนำข้อคิดเห็นต่างๆเหล่านี้ไปปรับใช้ในชีวิตเพื่อการมีชีวิตที่ดีตามความคิดของผู้ดำเนินรายการ ดังเช่นเนื้อหาเรื่องการประท้วงนางงามนั้นเป็นเรื่องที่ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีผู้ประท้วงมีสถานภาพเป็นแพทย์ ซึ่งผู้ดำเนินรายการให้ข้อคิดให้เห็นถึงการประท้วงนางงามเป็นสิ่งไม่สมควร ดังนั้นผู้ดำเนินรายการจึงอยากให้ผู้ฟังในรายการร่วมกันต่อต้านการประท้วงนางงาม และเนื้อหาการซื้อบริการทางเพศเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมและก่อให้เกิดปัญหาในสังคม

-เนื้อหาการถามตอบปัญหาชีวิต เนื้อหาการถามตอบปัญหาชีวิตจะอยู่ในช่วงที่ผู้ดำเนินรายการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์หรือเขียนจดหมายปรึกษาปัญหาชีวิตในรายการรายการโดยรายการตอบปัญหาออกอากาศ ซึ่งผู้ฟังส่วนใหญ่มักจะปรึกษาปัญหาครอบครัว ดังเช่นผู้ฟังท่านนี้ที่มีปัญหาครอบครัว

เสียงผู้หญิง

นมัสการท่านจันทคะ ดิฉันอยากจะบอกกับผู้หญิงที่กำลังตัดสินใจแต่งงานหรืออยู่เป็นโสด ว่าอยู่คนเดียว

นะดีแล้วคะ เพราะว่าดิฉันเองมีปัญหามาก

เสียงท่านจันทเสฏฐโฐ เธอมีปัญหาอย่างไร

เสียงผู้หญิง ดิฉันเข้ากับที่บ้านสามีไม่ได้ สามีก็นอกใจมีหญิงอื่นด้วย
คะ อยากแยกทางกันแต่อดทนเพราะลูก ดิฉันก็ไม่รู้ว่า
จะทำอย่างไรดีคะ

เสียงท่านจันทเสฏฐโฐ เธอก็ต้องตัดสินใจให้เด็ดขาดนะว่าจะยังอยู่กับเขา
เพราะสงสารลูกหรือว่าแยกกันอยู่เพื่อความสบายใจ
ของตนเอง สามีภรรยาที่นอกใจกันมีเยอะมาก เธออย่า
เพิ่งท้อแท้ ฟังรายการนี้เป็นกำลังใจให้นะ
(ท่านจันทเสฏฐโฐ, 10 ก.พ. 2542)

จากเนื้อหาดังกล่าวจะแสดงให้เห็นว่าผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการมีปัญหา
ครอบครัว และผู้ดำเนินรายการเป็นเสมือนแหล่งพึ่งพิงทางจิตใจที่พวกเขาให้ความไว้วาง
ใจและเชื่อถือปฏิบัติตามข้อคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการ

และนอกจากผู้ฟังที่โทรศัพท์มาปรึกษาปัญหาในรายการ จะมีผู้ฟังที่เขียนจด
หมายมาเพื่อปรึกษาปัญหาเช่นกัน ดังเช่นผู้ฟังท่านนี้ที่มีปัญหาเรื่องโรคเอดส์และปัญหา
ครอบครัวที่สามีมีหญิงอื่น

“กราบนมัสการท่านจันท หนูอยากจะทำปรึกษาท่านจันทและอยากขอกำลังใจผู้ชีวิต
คือหนูเป็นผู้หนึ่งที่เป็นผู้ติดเชื้อ HIV จากสามี เพราะว่าสามีชอบไปยุ่งกับผู้หญิง ลูกเขา เมีย
ใครไม่เว้น หนูเตือนเขาแต่เขาก็ไม่ฟัง...ท่านจันทคะคนที่ติดเชื้อเขามีกรรมมากใช่ไหมคะ
ทุกวันนี้หนูฟังอ่านหนังสือธรรมะ ฟังรายการทุกข์ปัญหาชีวิตทำให้หนูมีกำลังใจลงได้
บ้าง”(จดหมาย ,ต.ค. 2542)

เมื่อผู้ดำเนินรายการได้รับและอ่านจดหมายฉบับนี้ออกอากาศแล้วผู้ดำเนินราย
การจะตอบปัญหาโดยจะเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ฟัง

“เราได้รับเชื้อจากสามี เราต้องมาดูว่าเราจะกำหนดบทบาทชีวิตของเราเองหรือจะ
ต้องดูแลสามีด้วย ถ้าสามีเขาไม่สนใจ ไม่เชื่อก็ต้องปล่อยเขาไป...ผู้ป่วยครั้งนี้เป็นผู้ที่ไม่มี
ความหวังเพราะเขารู้ว่าจะต้องตายด้วยโรคแทรกซ้อน ชีวิตแต่ละวันจะหดหู่ รายการเรา

รับรู้ รับทราบ แม้ว่าคุณจะรู้สึกวิบวักขำกรรมชด แต่ขอให้รู้ว่าว่ายังมีรายการตรงนี้ที่รับฟัง เป็นเพื่อนทางจิต มิตรทางใจของคุณ..." (ท่านจันทเสฏฐ 25 ต.ค. 2542)

จากเนื้อหาเมื่อผู้ฟังโทรศัพท์หรือเขียนจดหมายเข้ามาปรึกษาปัญหาชีวิต ผู้ดำเนินรายการจะให้คำปรึกษากลับไปเพื่อเป็นแนวทางชีวิตของผู้ฟังท่านนั้น โดยการนำเสนอแนวความคิดของผู้ดำเนินรายการให้ผู้ฟังได้นำไปปฏิบัติตาม

ข. การส่งเสริมการขายสมุนไพร เนื้อหาการส่งเสริมการขายสมุนไพรเพื่อสุขภาพ เนื่องจากผู้สนับสนุนรายการ คือ ศูนย์Counselingบุญมีสมุนไพรแก้ไข้ปัญหาเอดส์ซึ่งเป็นผู้ผลิตสมุนไพรมะระขี้นกและเห็ดหลินจือ การนำเสนอเนื้อหาจะแบ่งได้ 3 ประเด็นคือ

-การโฆษณาจากผู้ดำเนินรายการและการเปิดSpotโฆษณา ผู้ดำเนินรายการจะเป็นผู้พูดโฆษณาศูนย์บุญมีสมุนไพรควบคู่กับการเปิดSpotโฆษณาในช่วงค้นรายการ ระหว่างการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการ ซึ่งมักกล่าวว่า

"ถ้าท่านมีปัญหาเรื่องเอดส์ โทรเข้าไปคุยได้กับบุญมีสมุนไพรรับปรึกษาปัญหาเอดส์"(ท่านจันทเสฏฐ, 14 ม.ค. 2542)

"...มะระขี้นกของบุญมีสมุนไพร แก้ไขปัญหาเอดส์" (ท่านจันทเสฏฐ, 14 ม.ค. 2542)

"...ศูนย์ Counseling บุญมีสมุนไพร รับปรึกษาปัญหาเรื่องเอดส์ ใครมีปัญหาอะไร โทรเข้าไปได้..." (ท่านจันทเสฏฐ, 14 ม.ค. 2542)

นอกจากนี้มีการเปิดSpotโฆษณาสินค้าสมุนไพรและศูนย์บุญมีที่รับปรึกษาปัญหาโรคเอดส์

" เสียงผู้หญิง เอาอีกแล้วอาเฮีย คราวนี้ต้มยาอะไรอีก
เสียงผู้ชาย ก็ยาเห็ดหลินจือไง อาเจี
เสียงผู้หญิง ไม่เอาน่า เลี้ยวนี้ตามร้านขายยามีเห็ดหลินจือสกัดใน
แคปซูลวางขายแล้วน่า

เสียงผู้ชาย จริงๆหรือ กิติชิ กินกั๊วยดีด้วย
 เสียงผู้หญิง ยาเห็ดหลินจือสกัดในชนิดของแคปซูลตราบุญมีสมุนไพรม
 เสียงผู้ชาย เป็นยาสมุนไพรรสขมในการใช้ ไม่ต้องต้มยาให้เสียเวลา
 เสียงผู้หญิง ยาเห็ดหลินจือสกัดในชนิดของแคปซูลตราบุญมีสมุนไพรม
 เสียงผู้ชาย ใช้บำรุงร่างกายมีจำหน่ายตามร้านขายยาทั่วไป ผลิตโดย
 ห้างหุ้นส่วนบุญมีการเกษตร โทร 435-3120-1 กทม.
 (Spot, 26 ก.พ. 2542)

"เสียงผู้หญิง อ. สมศักดิ์ บุญมี ผู้ก่อตั้งศูนย์ Counseling บุญมี
 สมุนไพรม
 เสียงผู้ชาย คนที่ติดเอดส์ทันทีที่เขารู้ว่าติดเอดส์ความรู้สึกที่เขากลัว
 มากที่สุด ไม่ใช่เอดส์นะครับ แต่สิ่งที่เขากลัวมากที่สุด
 คือ กลัวว่าคนอื่นจะรู้ว่าเขาติดเอดส์ กลัวว่าจะเกิดอาการ
 ที่น่ารังเกียจ มีตุ่มขึ้นตามตัวปรากฏให้คนอื่นเห็นตรง
 จุดนี้นะครับสามารถป้องกันได้
 เสียงผู้หญิง ศูนย์ Counseling บุญมีสมุนไพรม ให้คำปรึกษาปัญหา
 เอดส์ โทรมาคุยกับเรา 885-5092-5
 (Spot 26 ก.พ.2542)

ลักษณะเนื้อหาเป็นการแสดงให้เห็นถึงความกลัวของผู้ป่วยโรคเอดส์ว่าสิ่งที่เข
 กลัวไม่ใช่การป่วยเป็นโรคเอดส์แต่กลัวคนจะรู้ว่าเป็นโรคเอดส์โดยการแสดงของโรค ดัง
 นั้นผู้ป่วยที่มีอาการสามารถมาปรึกษาปัญหาได้ที่นี้ ซึ่งการโฆษณาลักษณะนี้เป็นการเข้า
 ถึงจิตใจของผู้ป่วย โดยรู้ว่าความรู้สึกที่สำคัญของผู้ป่วยการคือไม่อยากจะให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นโรค
 เอดส์ ซึ่งเป็นกรสร้างความรู้สึกที่หวังดีและมีความรู้สึกร่วมกับผู้ป่วยและอาจจะทบใจผู้
 ป่วยที่กำลังประสบปัญหาดังกล่าวให้มาปรึกษาปัญหาที่นี้

เนื้อหาการส่งเสริมการขายสมุนไพรมจะเน้นในเรื่องการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์โดยผู้
 ที่ประสบปัญหาเรื่องโรคเอดส์ควรเข้ามารับการดูแลรักษาที่ศูนย์บุญมีสมุนไพรมและการ
 บริโภคสมุนไพรมเห็ดหลินจือมีความสะดวกสบายไม่ต้องเสียเวลาในการปรุงยาดังเช่นยา
 สมุนไพรมตราสินค้าอื่น ๆ

-การตอบปัญหาสุขภาพทั่วไปและปัญหาโรคเอดส์เพื่อเอื้อต่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ รายการให้ผู้ฟังที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพทั่วไปโทรศัพท์ เขียนจดหมายมาถามโดยทิ้งเรื่องราวไว้เพื่อให้น.พ.อนุวัตร ลิ้มสุวรรณตอบออกอากาศ ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาแบบนี้ก็เพื่อมิให้รายการเป็นการโฆษณาสินค้าที่ชัดเจนเกินไปและการนำเสนอเนื้อหาเรื่องสุขภาพพออนามัยสามารถเข้าถึงผู้ฟังได้มาก ดังเรื่องและผู้ฟังมีปัญหาเรื่องการรับประทานยาวิตามินซีและวิตามินอีในรายการคือ น.พ.อนุวัตร ลิ้มสุวรรณจะเป็นผู้ตอบปัญหา

“ตอนนี้อายุ 70ปีทานวิตามินซี 500มิลลิกรัมทุกวันๆละ 2ครั้งจะเป็นอันตรายหรือเปล่า”

“ต้องระวังนิดหน่อยเพราะวิตามินซีที่ขายตามร้านจะเป็นกรดแอสคอร์บิก แอซิด แต่ถ้าเป็นวิตามินซีตามธรรมชาติจะไม่กัดกระเพาะ ถ้าทานแล้วไม่ระคายเคืองกระเพาะก็ไม่เป็นไร” (น.พ.อนุวัตร ลิ้มสุวรรณ, 25 ต.ค 2542)

นอกจากเรื่องสุขภาพทั่วไปแล้วนั้นจะมีการถามตอบปัญหาเรื่องโรคเอดส์ซึ่งผู้ดำเนินรายการจะให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาถามปัญหาเรื่องโรคเอดส์ในรายการ ดังเช่นผู้ฟังท่านนี้ที่มีปัญหาไม่แน่ใจว่าตนเองจะติดเชื้อเอดส์หรือไม่และผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจ

เสียงผู้ชาย	นมัสการท่านจันทร์ครับ คือผมมีเรื่องปรึกษา ท่านผมไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนหนึ่ง
เสียงท่านจันทร์เสฏฐ์	คุณให้สตาจ์เขาไปและมีความสัมพันธ์กับเขารั้งหนึ่ง ชั่วโมง
เสียงผู้ชาย	ครับผมครั้งเดียว เพิ่งครั้งแรกในชีวิต ผมมีโอกาสติดจะ ติดเอดส์หรือเปล่าเพราะไม่ได้ป้องกัน
เสียงท่านจันทร์เสฏฐ์	ขอบอกว่ามีโอกาสติดเอดส์ได้เพราะเราปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้ หญิงคนนั้นเป็นผู้หญิงหากินนะและผู้หญิงแบบนั้นมี โอกาสติดเอดส์แน่นอน ผู้หญิงแบบนั้นไม่ใช่ผู้หญิง บริสุทธิ์นะ มีโอกาสติดเอดส์ เพราะฉะนั้นเราอยากรู้ว่า ติดเอดส์หรือไม่ต้องไปตรวจเลือดหลังจากการเสี่ยงแล้ว สักประมาณ 3 เดือนนะ ถ้าติดก็ต้องทำใจไปก่อนถ้าติด ต้องยอมรับความจริงนะหนุ่มๆไม่มีความรู้เรื่องเอดส์เลย

ไซ่ ไหม

เสียงผู้ชาย

ก็มีบ้าง แต่หลังจากนั้นผมเอาน้ำโซดาล้าง

เสียงท่านจันทเสฏฐโฐ

มันก็ช่วยไม่ได้นะเนี่ยเพราะว่าเราไม่รู้จักระบบยับยั้ง
ซึ่งตนเองนะ เอาอารมณ์เอาความรู้สึกของตนเอง
ก็ขอเอากำลึงใจช่วยนะหนุ่มนะ”(ท่านจันทเสฏฐโฐ,
3 ก.ค. 2542)

เนื้อหาที่นำเสนอแสดงให้เห็นว่าผู้ฟังโดยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในการป้องกันโรค
เอดส์อย่างถูกวิธี ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาโรคเอดส์ผู้ดำเนินรายการจะแนะนำให้ผู้ฟังรับการดูแล
รักษาที่ศูนย์บุญมีสมุนไพรมะพร้าวซึ่งเป็นผู้สนับสนุนรายการ

-การนำเสนอข่าวสารการรักษารโรคเอดส์ด้วยวิธีการแพทย์สมัยใหม่ เนื้อหาที่เสนอ
เป็นเรื่องข่าวสารเกี่ยวกับทางการแพทย์ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาเช่นนี้เพื่อเป็นการสอดแทรก
ความรู้เรื่องการรักษารโรคเอดส์ซึ่งจะเป็นการแสดงความหวังดี สร้างกำลังใจให้แก่ผู้ฟังที่
กำลังประสบปัญหาเช่นนี้อยู่และทำให้เนื้อหาที่นำเสนอในรายการไม่มีลักษณะของการ
ขายสินค้ามากเกินไปเพราะถึงแม้ว่าเนื้อหาต่างๆที่นำเสนอจะเอื้อต่อประโยชน์ทางการค้า
แต่ก็ยังมีความรู้อื่นๆในเรื่องสุขภาพอนามัยสอดแทรกอยู่ด้วย ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาดัง
กล่าวจะนำเสนอโดยคุณสวไลและน.พ.อนุวัตร ลิ้มสุวรรณ โดยการนำเสนอบทความที่
เป็นเรื่องวิธีการแพทย์สมัยใหม่ในการรักษารโรคเอดส์

เสียงสวไล

ข่าวจากซิกาโกนะคะ จาก CNN ข่าวนี้คุณหมออนุวัตรได้แปล
เป็นภาษาไทยด้วยพร้อมทั้งภาษาอังกฤษ สวไลขออนุญาต
อ่าน รายงานผลการประชุมการรักษาร Trio virus และการฉวย
โอกาส ครั้งที่ 6 การใช้ยา AZT และ 3 TC มีประสิทธิภาพในการ
ป้องกันการถ่ายทอดเชื้อจากแม่ไปสู่ลูกขณะคลอด หรือให้
นมบุตร

เสียงหมอ

ปกติเนี่ย ถ้าไม่ให้ยาอัตราการถ่ายทอดเชื้อ 25% ถ้าได้ยา
AZTจะลดเหลือ 8% ถ้าได้ยาสองตัวลดมาประมาณ 2% การ
รักษาสสมัยนี้ใช้เวลา 6เดือนอย่างน้อย แต่สมัยนี้การทดลอง
ใหม่ใช้เวลาแค่ 1สัปดาห์

เสียงสวไล

แพทย์ได้กล่าวว่า ใช้ยา AZT เนี่ยนานอย่างที่คุณหมอ

บอก แล้วก็ใช้ขณะที่กำลังใกล้คลอด ระหว่างคลอด และ
หลังคลอดเป็นเวลาหลายเดือนซึ่งเปลี่ยนแปลงมากสำหรับประเทศ
กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา ...

เสียงหมอ อันนี้เป็นการทดลองแบบใหม่ช่วยคนในประเทศที่ยากจน กำลัง
พัฒนา ถึงแม้จะให้ยาแค่ 1 สัปดาห์ ก็เทียบเท่ากับให้ 6 เดือน
เป็นการศึกษาที่ดีมากและนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศเราด้วย
(รายการทอล์คโชว์ปัญหาชีวิต 26 ก.พ. 2542) ¹

เนื้อหาที่นำเสนอในรายการเป็นเนื้อหาข่าวสารทางการแพทย์ที่พยายามค้นหาวิธี
การรักษาโรคเอดส์ให้ได้นั้นเพื่อเป็นการให้กำลังใจต่อผู้ฟังที่กำลังประสบปัญหาโรคเอดส์
เนื้อหาต่างๆที่นำเสนอในรายการ จะแสดงให้เห็นว่า เนื้อหาที่เป็นส่วนสำคัญของรายการ
จะเชื่อมโยงสู่เรื่องโรคเอดส์ เนื่องจากปัญหาโรคเอดส์เป็นปัญหาที่สำคัญในสังคม ซึ่งผู้คน
ส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญเพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัว ซึ่งในความเป็นจริงแล้วปัญหา
เรื่องนี้เป็นปัญหาที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคน และการนำเสนอเนื้อหาเรื่องโรคเอดส์เป็น
การส่งเสริมผู้สนับสนุนรายการที่มีศูนย์ดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ด้วยเช่นกัน

ลักษณะเนื้อหาในรายการทอล์คโชว์ปัญหาชีวิตมีลักษณะเนื้อหาต่างๆที่ได้กล่าวมา
แล้วนั้น สามารถสรุปได้ว่า เนื้อหาในรายการมีลักษณะการให้ความรู้เรื่องธรรมชาติและ ความ
รู้เรื่องสุขภาพอนามัย ทั้งนี้เพื่อให้รายการสามารถแทรกโฆษณาสินค้าสมุนไพรเสริมสุขภาพ
ในรายการได้ซึ่งจะทำให้ไม่เป็นรายการแบบธุรกิจมากเกินไปและไม่ขัดต่อนโยบาย
ของสถานี

1.2 วิเคราะห์เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหา

เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหารายการจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่
ก) ภาษาพูด ข) สรีลาการพูด ค) เพลงประกอบ ง) ความหลากหลายและความเป็นอันหนึ่งอัน
เดียวกัน ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหาของรายการทอล์คโชว์ปัญหาชีวิตได้
ดังนี้

¹ หมายเหตุ: รายการได้นำเทปตัวอย่างที่ออกอากาศมาแล้วเปิดอีกครั้งในวันที่ 26 ก.พ. 2542

ก.ภาษาพูด ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์เป็น2ส่วน คือ การใช้ภาษาและระดับความหมายของภาษา

-การใช้ภาษา

ผู้ดำเนินรายการมีการใช้ลักษณะภาษาที่แสดงให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณดำเนินรายการเป็นพระสงฆ์และมีการตอบสนองกลับไปโดยการสื่อสารที่ผู้ฟังยอมรับว่าคุณดำเนินรายการเป็นพระซึ่งในความเป็นจริงแล้วนั้นผู้ดำเนินรายการมีการปฏิบัติตนเช่นเดียวกับพระเท่านั้น คือ ผู้ดำเนินรายการจะปฏิบัติธรรมและถือศีลเช่นเดียวกับพระสงฆ์ทั่วไป ซึ่งลักษณะภาษาที่ในรายการสร้างภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ดังนี้

ก)การใช้คำขึ้นต้นของผู้ฟัง

การใช้คำขึ้นต้นของผู้ฟังที่ฟังรายการจะใช้ภาษาที่กล่าวกับพระ คือ คำว่า “นมัสการ” ดังผู้ฟังที่เขียนจดหมายหรือโทรศัพท์มาในรายการ

“นมัสการท่านจันทที่เคารพอย่างสูง...” (เทปบันทึกรายการ 10ก.พ. 2542)

“นมัสการท่านจันทครับ...”(เทปบันทึกรายการ 3 ก.ค. 2542)

ผู้ฟังที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ดำเนินรายการจะแสดงความเคารพโดยการใช้ภาษาที่แยกระดับของบุคคลโดยใช้ระดับภาษาที่ใช้กับพระ เพื่อเป็นการแยกความแตกต่างระหว่างพระสงฆ์ และประชาชนทั่วไป ถึงแม้ว่าผู้ดำเนินรายการจะไม่ใช้พระที่แท้จริง

ข)การใช้สรรพนามเรียกแทนบุคคล

การใช้สรรพนามของผู้ดำเนินรายการและผู้ฟังแสดงความแตกต่างระหว่างพระและประชาชนทั่วไปซึ่งการใช้ภาษาเช่นนี้สร้างความเชื่อให้ผู้ฟังคิดว่าดำเนินรายการเป็นพระจริงๆ

-สรรพนามบุรุษที่1 ผู้ดำเนินรายการจะใช้คำแทนตนเองโดยใช้ภาษาของพระสงฆ์ คือ "หลวงพี่"เมื่อสนทนากับผู้ฟัง หรือ"อาตมา"เมื่อแสดงธรรมะในรายการ

"...หลวงพี่บวช ประพฤติปฏิบัติธรรมในทางพุทธศาสนา คือประพฤติพรหมจรรย์ คือไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงเลย ...หลวงพี่อยากให้นุ่มสนใจในเรื่องธรรมะนะ..."(ท่านจันทเสฏฐิ, 10ก.พ. 2542)

"...อาตมาพยายามไม่ให้รายการเป็นรายการเรียไรเงินในลักษณะที่น่าตำหนิติเตียน..."(ท่านจันทเสฏฐิ, 25 ต.ค. 2542)

การใช้ภาษาแทนตนเองของผู้ดำเนินรายการใช้ภาษาที่แยกระดับของตนเองกับผู้ฟังรายการเพื่อให้ผู้ฟังสร้างภาพของผู้ดำเนินรายการว่าเป็นพระสงฆ์ทั่วไป

-สรรพนามแทนบุรุษที่2 คือ ผู้ดำเนินรายการจะเรียกผู้ฟังแบบพระสงฆ์ทั่วไป โดยใช้คำว่า "โยม" "ญาติโยม"แทนผู้ฟัง

"นอกจากว่าญาติโยมจะเห็นคุณค่าของงานนี้ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงานนี้ ก็ไม่เป็นการพูดพ้อหรือ..."(ท่านจันทเสฏฐิ, 25 ต.ค. 2542)

"...ยาอินมูจินนะโยม" (ท่านจันทเสฏฐิ, 10ก.พ. 2542)

การใช้ภาษาแทนตัวผู้ฟังของผู้ดำเนินรายการเพื่อแสดงให้ผู้ฟังแยกระดับการใช้ภาษาระหว่างพระสงฆ์และประชาชนทั่วไป

ค)การใช้คำลงท้าย

ผู้ดำเนินรายการมีการใช้คำลงท้ายที่พระสงฆ์ทั่วไปใช้ คือ "โมทนาสาธุ"โดยจะใช้คำพูดนี้เมื่อจบประโยคสนทนากับผู้ฟัง

"...ก็โมทนาสาธุนะ..."(ท่านจันทเสฏฐิ, 25ต.ค. 2542)

ผู้ดำเนินรายการจะกล่าวเมื่อจบการสนทนากับผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการซึ่งเป็นการกล่าวแทนคำที่ประชาชนทั่วไปใช้คือ “โศคดี”

ง) การใช้คำกริยา

คำกริยาที่ใช้กับพระสงฆ์จะแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างพระและประชาชน ซึ่งผู้ฟังรายการจะกล่าวคำต่างๆ เพื่อแสดงระดับของภาษา โดยมักใช้คำว่า “ถวาย “ “ฉัน”

“...เขาถวายยาให้ท่านฉัน ยาชื่ออะไรครับ” (ท่านจันทเสฏฐโฐ, 10ก.พ. 2542)

ผู้ฟังท่านนี้กล่าวคำว่า “ถวาย” แทนคำว่า “ให้” ที่ใช้กับประชาชนทั่วไปและคำว่า “ฉัน” ที่แทนคำว่า “กิน” ซึ่งเป็นคำที่แยกระดับของภาษาอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ลีลาน้ำเสียงของผู้ดำเนินรายการจะมีลักษณะเหมือนการเทศน์แบบพระสงฆ์ทั่วไป ซึ่งผู้ดำเนินรายการมีการเน้นเสียง เน้นคำพูดที่กล่าวลงท้ายประโยค ดังเช่นคำว่า “นะ” “ก็ขอเอากำลังใจช่วยนะ หนุมนะ” ผู้ดำเนินรายการจะเน้นตรงคำว่า “นะ” และใช้ลงท้ายประโยคเสมอๆ

การใช้ภาษาของผู้ดำเนินรายการจะสร้างภาพให้ผู้ฟังได้คิดว่าผู้ดำเนินรายการเป็นพระสงฆ์ที่มาดำเนินรายการซึ่งในความเป็นจริงแล้วนั้น ผู้ดำเนินรายการเป็นเพียงผู้ปฏิบัติธรรมเช่นเดียวกับพระสงฆ์เท่านั้น ซึ่งการแต่งกาย และรูปลักษณ์ภายนอกของผู้ดำเนินรายการจะแตกต่างจากพระสงฆ์ทั่วไป การใช้ภาษาที่แยกระดับความแตกต่างระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้ฟังจะทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจผิดได้เช่นกัน

นอกจากนี้การใช้ภาษาเพื่อการนำเสนอเนื้อหาในรายการจะมีลักษณะภาษาลักษณะคือ ภาษาแบบทางการ ภาษาไม่เป็นทางการและภาษาภาพพจน์ โดยนำเสนอลักษณะภาษาดังนี้

-ภาษาแบบทางการ คือลักษณะของภาษาที่มีแบบแผน การใช้ภาษาในรายการทุกขัปัญหาชีวิตเป็นลักษณะการสนทนาโดยมีระดับของภาษา

“เสียงผู้ชาย นมัสการท่านจันทเสฏฐโฐฯครับ คือผมมีเรื่องปรึกษา
ท่าน ผมไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนหนึ่ง
เสียงท่านจันทเสฏฐโฐฯ คุณให้สตาจ์เขาไปและมีความสัมพันธ์กับเขา
ครั้งหนึ่งใช้ไหม (ท่านจันทเสฏฐโฐฯ, 3 ก.ค. 2542)

ภาษาที่ใช้เป็นภาษาการสนทนาที่แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างภาษาพระ
และภาษาของประชาชนทั่วไป เช่นคำว่า “นมัสการ” คำว่า “คุณ” และ “ผม”

นอกจากนี้เนื้อหาข่าวสารทางการแพทย์ใช้ภาษาแบบทางการคือการนำเสนอคำ
ศัพท์ทางการแพทย์ซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะรวมทั้งภาษาในการสนทนามีลักษณะที่เป็นทาง
การด้วยเช่นกัน

“...สวไฮไสขออนุญาตอ่าน รายงานผลการประชุมการรักษา Trio virus และการ
ฉวยโอกาส ครั้งที่ 6 การใช้ยา AZT และ 3 TC มีประสิทธิภาพในการป้องกันการถ่ายทอด
เชื้อจากแม่ไปสู่ลูกขณะคลอด หรือให้นมบุตร...” (สวไฮไส, น.พ.อนุวัตร สืบสุพรรณ, 26
ก.พ.2542)

จากเนื้อหาภาษาที่ใช้เป็นภาษาแบบทางการโดยใช้ศัพท์ทางการแพทย์ คือ “Trio
virus” “การใช้ยา AZT และ 3 TC” ซึ่งเป็นคำศัพท์วิชาการแพทย์ และคำในการสนทนาที่
เป็นแบบแผนคือ “ขออนุญาต” ซึ่งเป็นคำสุภาพที่มักใช้ในทางการมากกว่าเป็นการพูดคุย
ธรรมดา

-ภาษาไม่เป็นทางการ คือภาษาที่นำเสนอในรูปแบบ Spot โฆษณาในรายการซึ่ง
เป็นภาษาพูดโดยทั่วไป

“เสียงผู้หญิง เอาอีกแล้วอ่าเฮีย คราวนี้ต้มยาอะไรอีก
เสียงผู้ชาย ก็ยาเห็ดหลินจือไง อาเจี๊
เสียงผู้หญิง ไม่เอาน่า เลี้ยวนี้ตามร้านขายยามีเห็ดหลินจือสกัดใน
แคปซูลวางขายแล้วน่า
เสียงผู้ชาย จริงๆหรือ ก็ดีชิ กินก็ง่ายดีด้วย

เสียงผู้หญิง ยาเห็ดหลินจือสกัดในชนิดของแคปซูลตราบุญมีสมุนไพรวิน
 เสียงผู้ชาย เป็นยาสมุนไพรวินสะดวกในการใช้ ไม่ต้องต้มยาให้เสียเวลา
 เสียงผู้หญิง ยาเห็ดหลินจือสกัดในชนิดของแคปซูลตราบุญมีสมุนไพรวิน
 เสียงผู้ชาย ใช้บำรุงร่างกายมีจำหน่ายตามร้านขายยาทั่วไป ผลิตโดย
 ห้างหุ้นส่วนบุญมีการเกษตร โทร 435-3120-1 กทม.
 (Spot, 26 ก.พ. 2542)

เนื้อหาที่นำเสนอเป็นการโฆษณาถึงสินค้าของบุญมีสมุนไพรวิน ซึ่งนอกจากมีศูนย์
 รับประทานปัญหาโรคเอดส์แล้วนั้นยังมียาสมุนไพรวินเห็ดหลินจือที่จำหน่ายด้วย ซึ่งโฆษณา
 ต้องการสื่อให้เห็นถึงความสะดวกของการรับประทานยาสมุนไพรวินที่ไม่ต้องใช้การต้มยาให้
 เสียเวลาอีกต่อไปแต่เปลี่ยนรูปแบบเป็นยาแบบแคปซูล ซึ่งการโฆษณานี้จะเห็นได้ว่าการ
 นำเสนอเนื้อหาผู้บรรยายใช้สำเนียงแบบคนจีน เพราะเห็ดหลินจือเป็นเห็ดที่มีต้นกำเนิด
 จากประเทศจีน การใช้สำเนียงแบบคนจีนเพื่อแสดงให้เห็นว่ายาที่ได้เป็นยาจากเห็ดหลิน
 จือของแท้ที่มาจากประเทศจีนและผู้บริโภคโดยส่วนมากเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่มัก
 บริโภคยาสมุนไพรวิน

-ภาษาภาพพจน์ ภาษาภาพพจน์ที่ปรากฏในรายการใช้ภาษาในลักษณะของการ
 อุปมา (Simile) คือการเปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกันหรือต่างกันโดยเป็นการกล่าวเปรียบเทียบ
 เทียบอย่างตรงๆ

"...การที่ผู้ชายไปซื้อบริการทางเพศของผู้หญิง แสดงว่าผู้ชายคนนั้นกำลังขมขื่น
 ผู้หญิงโดยการใช้จ่ายเงิน ซึ่งเกิดจากการประกวดนางงาม การประกวดนางงามก่อให้เกิด
 กิเลสในหมู่ผู้หญิงด้วยกัน..."(ท่านจันทเสฏฐ, 10 ก.พ.2542)

ภาษามีการเปรียบเทียบให้เห็นว่าผู้ชายที่ใช้บริการทางเพศเหมือนกับผู้ชาย คนนั้น
 ขมขื่นผู้หญิงเช่นกัน ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดภาพจินตนาการโดยตรงแก่ผู้ฟัง

-ระดับความหมายของภาษา

ในส่วนองระดับความหมายของภาษา เนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการมีระดับความหมายของภาษาแบ่งได้เป็นสองระดับ คือระดับความหมายโดยตรงและระดับความหมายโดยแฝง โดยแยกวิเคราะห์ดังนี้

-ระดับความหมายตรง คือเนื้อหาการให้ความรู้เรื่องการรักษาโรคเอดส์ด้วยวิธีการแพทย์สมัยใหม่ซึ่งมีการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาทางรักษาโรคเอดส์

"...การค้นพบนี้เปิดประเด็นแนวใหม่ของการรักษาเอดส์ เขาสังเกตว่าม้าเนี่ยติดเชื้อแล้วไม่มีอาการ เขาเลยไปแยกโปรตีนว่ามันมีอะไรยับยั้งไม่ให้เชื้อแบ่งตัว เขาฉีดพันธุวิศวกรรมและฉีดเข้าตัวคนก็สามารถรักษาไม่ให้เชื้อแบ่งตัวได้ ทำการทดลองในห้องทดลองที่ตัวเพาะเชื้อเลี้ยงสามารถยับยั้งไม่ให้เชื้อแบ่งตัวและไม่โจมตีเซลล์ธรรมดาด้วย มันโจมตีเฉพาะเซลล์ที่มีเชื้อไวรัส เพราะฉะนั้น ถึงเชื้อแบ่งตัวอย่างไรมันจะโจมตีได้ มันก็ยิ่งดีกว่ายาเคมีที่เรากินเป็นเวลานานๆสามารถนำประยุกต์ใช้ในดับอักเสบนิด B และมาลาเรียด้วยนับว่าเป็นความก้าวหน้าทางการแพทย์..."((สวยศ, น.พ.อนุวัตร สืบสุรณ, 26 ก.พ.2542)

เนื้อหาที่นำเสนอต้องการให้ความรู้แก่ผู้ฟังว่าการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาทางรักษาโรคเอดส์มีวิธีการที่ก้าวหน้าไปอย่างไรบ้าง เนื้อหาที่นำเสนอกล่าวถึงการค้นคว้าวิธีรักษาโรคเอดส์ด้วยการแยกโปรตีนที่อยู่ในตัวม้าซึ่งเป็นวิธีการที่ยังค้นคว้าวิจัยต่อไป

-ระดับความหมายแฝง คือเนื้อหาที่กล่าวมานั้นผู้ฟังต้องมีการตีความหมายในระดับที่สอง คือเนื้อหาSpot โฆษณาศูนย์บุญมีสมุนไพรมุ่งแสดงความรู้สึกที่หวังดีต่อผู้ป่วยโรคเอดส์ซึ่งในการตีความระดับที่สองคือการแสดงความรู้สึกที่หวังดีต่อผู้ป่วยเป็นการโฆษณาศูนย์บุญมีสมุนไพรมุ่งให้ผู้ฟังได้รู้จักซึ่งนำไปสู่การโฆษณาสมุนไพรมชนิดอื่นของที่ศูนย์นี้อีกด้วย

“เสียงผู้หญิง

อ. สมศักดิ์ บุญมี ผู้ก่อตั้งศูนย์ Counseling บุญมีสมุนไพรม

เสียงผู้ชาย

คนที่ติดเอดส์ทันทีที่เขารู้ว่าติดเอดส์ความรู้สึกที่เขากลัวมากที่สุด ไม่ใช่เอดส์นะครับ แต่สิ่งที่เขากลัวมากที่สุดคือ กลัวว่าคนจะรู้ว่าเขาติดเอดส์ กลัวว่าจะเกิดอาการ

ที่น่ารังเกียจ มีตุ่มขึ้นตามตัวปรากฏให้คนอื่นเห็นตรง
จุดนั้นจะครับสามารถป้องกันได้
เสียงผู้หญิง ศูนย์ Counseling บุญมีสมุนไพโร ให้คำปรึกษาปัญหา
เอดส์ โทรมาคุยกับเรา 885-5092-5
(Spot ,26 ก.พ. 2542)

ลักษณะเนื้อหาเป็นการแสดงให้เห็นถึงความกลัวของผู้ป่วยโรคเอดส์ว่าสิ่งที่เขา
กลัวไม่ใช่การป่วยเป็นโรคเอดส์แต่กลัวคนจะรู้ว่าเป็นโรคเอดส์โดยการแสดงของโรค ดัง
นั้นผู้ป่วยที่มีอาการสามารถมาปรึกษาปัญหาได้ที่นี้ ซึ่งการโฆษณาลักษณะนี้เป็นการเข้า
ถึงจิตใจของผู้ป่วย โดยรู้ว่าความรู้สึกที่สำคัญของผู้ป่วยการคือไม่อยากให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นโรค
เอดส์ ซึ่งเป็นการสร้างความรู้สึกที่หวังดีและมีความรู้สึกร่วมกับผู้ป่วยและอาจกระทบใจผู้
ป่วยที่กำลังประสบปัญหาดังกล่าวให้มาปรึกษาปัญหาที่นี่

ข. ลีลาการพูด

ผู้ดำเนินรายการคือท่านจันทเสฏฐ์ ซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการหลักของรายการโดยผู้
ดำเนินรายการจะนำเสนอเนื้อหาเรื่องธรรมะในช่วงเริ่มต้นรายการ โดยลีลาการพูดของผู้
ดำเนินรายการจะมีลักษณะพูดคุยกับผู้ฟัง

"...การที่ผู้ชายไปซื้อบริการทางเพศของผู้หญิง แสดงว่าผู้ชายคนนั้นกำลังข่มขืน
ผู้หญิงโดยการใช้เงิน ซึ่งเกิดจากการประกวดนางงาม การประกวดนางงามก่อให้เกิด
กิเลสในหมู่ผู้หญิงด้วยกัน...ผู้หญิงที่รูปร่างสวย ไม่มีการพัฒนาสติปัญญาในทางสร้าง
สรรค์กลับนำส่วนที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติ ใช้ความงามเป็นสื่อในการแสวงหาความเจริญ
มั่งคั่งกับตัวเอง" (ท่านจันทเสฏฐ์ 10 ก.พ. 2542)

เนื้อหาที่นำเสนอเป็นเรื่องการให้ข้อคิดเห็นในเรื่องการต่อต้านการประกวดนาง
งามซึ่งผู้ดำเนินรายการมีความคิดเห็นว่าการประกวดนางงามจะนำไปสู่ปัญหาในสังคมได้

และนอกจากนี้ ผู้ดำเนินรายการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาปรึกษาปัญหา
ชีวิตในรายการ และผู้ดำเนินรายการจะเป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจแก่ผู้ฟัง ซึ่งผู้ฟังส่วน
ใหญ่มักจะปรึกษาปัญหาครอบครัว ดังเช่นผู้ฟังท่านนี้ที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าจะแต่ง

งานหรืออยู่เป็นโสดซึ่งผู้ดำเนินรายการให้คำแนะนำการอยู่เป็นโสดเป็นทางที่ดีกว่า

- “ เสียงผู้หญิง อยากให้คุณเรื่องอิสระเสรีภาพการใช้ชีวิตโสดของผู้หญิง
- เสียงท่านจันทเสฏฐิ เธอคิดอย่างไร
- เสียงผู้หญิง อยากรู้ว่าจะอยู่เป็นโสดอย่างมีอิสระเสรีกับการใช้ชีวิตคู่ คืออยากรู้ค่ะ ตอนนี้กำลังตัดสินใจอยู่ค่ะ
- เสียงท่านจันทเสฏฐิ แล้วตอนนี้มันเลือกไปทางไหนมากกว่ากันละ
- เสียงผู้หญิง ตอนนี้คือ อยากอยู่เป็นโสด 70% อยากแต่งงาน 30% คือคิดว่าการแต่งงานทำให้มีเพื่อนคอยปรึกษา... มีลูกไว้เลี้ยง ดูเราตอนแก่
- เสียงท่านจันทเสฏฐิ จริงๆ แล้วผู้หญิงที่อยู่เป็นโสด ถ้าเราจะแสวงหาความมีเพื่อนมีคู่คิด เราต้องบอกตัวเองว่าไม่ใช่มีแต่ผู้ชายเท่านั้นที่เป็นเพื่อนเราได้ ครอบครัวเป็นหลักเป็นฐานเป็นการเสี่ยงอยู่มากกว่าจะเป็นจริงหรือไม่ เพราะว่าจากประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว มีครอบครัวที่ล่มสลายความเป็นเพื่อนความเป็นคู่คิด บางทีมันก็เป็นคู่กัดอย่างที่เรามองอยู่ทั่วไปแทนที่ต่างฝ่ายต่างช่วยกันคิดช่วยกันปรึกษาหารือ ซึ่งถ้าการที่มีอย่างนั้นมันก็ดีอยู่ หรือก แต่ว่ามันมีได้น้อย มีไม่มากนัก...

(ท่านจันทเสฏฐิ, 10 ก.พ.2542)

เนื้อหาดังกล่าวเป็นปัญหาการตัดสินใจว่าจะแต่งงานหรืออยู่เป็นโสดดีกว่า ซึ่งผู้ดำเนินรายการต้องการแสดงข้อคิดเห็นว่าการแต่งงานมีปัญหาที่เราต้องเผชิญอีกมากมายไม่ใช่แค่เพียงการอยู่ร่วมกันเท่านั้น การอยู่เป็นโสดอาจเป็นทางเลือกที่ดีกว่า ซึ่งเนื้อหาที่นำเสนอให้แก่ผู้ฟังได้กล่าวถึงประสบการณ์ของผู้ดำเนินรายการที่เห็นว่าการแต่งงานมักจะสร้างปัญหาให้มากกว่า

และนอกจากลีลาการพูดของผู้ดำเนินรายการ เนื้อหาที่นำเสนอใช้กลยุทธ์ในการโน้มน้าวใจซึ่งมีสองลักษณะ คือการโน้มน้าวใจโดยเหตุผลและการโน้มน้าวใจโดยหลักจิตวิทยา โดยการวิเคราะห์ดังนี้

-การโน้มน้าวใจโดยเหตุผล คือการใช้เหตุผลเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความคิดคล้อยตามเหตุผลของเนื้อหาที่นำเสนอผ่านรายการและนำไปปฏิบัติต่อไป ดังเนื้อหาที่ผู้ดำเนินรายการโน้มน้าวใจโดยใช้หลักเหตุของการอยู่เป็นโสดสบายใจกว่าการแต่งงานที่สร้างปัญหามากมายตามมา

- “เสียงผู้หญิง อยากให้เห็นเรื่องอิสระเสรีภาพการใช้ชีวิตโสดของผู้หญิง
- เสียงท่านจันทเสฏฐโฐ เธอคิดอย่างไร
- เสียงผู้หญิง อยากรู้ว่าจะอยู่เป็นโสดอย่างมีอิสระเสรีกับการใช้ชีวิตคู่ คืออยากรู้ค่ะ ตอนนี้กำลังตัดสินใจอยู่ค่ะ
- เสียงท่านจันทเสฏฐโฐ แล้วตอนนี้มันเลือกไปทางไหนมากกว่ากันละ
- เสียงผู้หญิง ตอนนี้คือ อยากอยู่เป็นโสด 70% อยากแต่งงาน 30% คือคิดว่าการแต่งงานทำให้มีเพื่อนคอยปรึกษา...มีลูกไว้เลี้ยง ดูเราตอนแก่
- เสียงท่านจันทเสฏฐโฐ จริงๆแล้วผู้หญิงที่อยู่เป็นโสด ถ้าเราจะแสวงหาความมีเพื่อนมีคู่คิด เราต้องบอกตัวเองว่าไม่ใช่มีแต่ผู้ชายเท่านั้นที่เป็นเพื่อนเราได้ ครอบครัวยังเป็นหลักเป็นฐานเป็นการเสียอยู่มากกว่าจะเป็นจริงหรือไม่ เพราะว่าจากประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว มีครอบครัวที่ล่มสลาย ความเป็นเพื่อนความเป็นคู่คิด บางทีมันก็เป็นคู่กัด อย่างที่เราเห็นอยู่ทั่วไปแทนที่ต่างฝ่ายต่างช่วยกันคิด ช่วยกันปรึกษาหารือ ซึ่งถ้าการที่มีอย่างนั้นมัน ก็ดีอยู่ หรือก แต่ว่ามันมีได้น้อย มีไม่มากนัก...

(รายการทอล์กปัญหาชีวิต 10 ก.พ.242)

ผู้ดำเนินรายการนำเสนอเนื้อหาโดยให้เหตุผลของการแต่งงานเป็นการก่อให้เกิดปัญหามากกว่าการเป็นคู่คิดหรือเป็นเพื่อนร่วมชีวิตกัน ดังนั้น การอยู่เป็นโสดเป็นทางเลือกที่ดีกว่า

-การโน้มน้าวใจโดยหลักจิตวิทยา คือการโน้มน้าวใจโดยหลักจิตวิทยาเพื่อให้ผู้ฟังร่วมใจกันปฏิบัติตามเนื้อหาที่นำเสนอ ดังนั้นผู้ดำเนินรายการต้องการให้ผู้ฟังร่วมใจกันต่อต้านการแต่งตัวโป๊ของผู้หญิง

“เรามาสรางค์ค่านิยมที่ถูกต้องในการแต่งตัวของผู้หญิงที่ชอบแต่งตัวโป๊นุ่งกระโปรงสั้น ผู้ชายเรามาสรางค์ค่านิยม มารวมกลุ่มกันใหม่ละ เวลาที่เห็นผู้หญิงที่แต่งตัวแบบนี้ นอกจากจะไม่สนใจแล้วยังรู้สึกขยะแขยง เพื่อที่จะแสดงว่าเราไม่สนใจ ไม่ตอบสนองให้เธอกระทำการเช่นนี้ เราผู้ชายมาช่วยกันทำแบบนี้” (ท่านจันทเสฏฐโฐ, 10ก.พ. 2542)

ผู้ดำเนินรายการใช้ภาษาที่โน้มน้าวใจโดยใช้จิตวิทยาของผู้ดำเนินรายการ ในเรื่องการแต่งตัวโป๊ซึ่งผู้ดำเนินรายการมีความคิดเห็นว่าเป็นความชั่วร้าย เพราะเป็นหนทางที่นำไปสู่การเกิดปัญหาสังคม ดังนั้นผู้ดำเนินรายการต้องการให้ผู้ชายทุกคนร่วมใจกันต่อต้านโดยแสดงความรู้สึกขยะแขยง ไม่สนใจต่อการแต่งตัวโป๊ของผู้หญิงเพื่อให้ผู้หญิงเหล่านั้นเลิกการแต่งตัวเช่นนี้ ซึ่งผู้ดำเนินรายการต้องการสื่อให้ผู้ฟังรู้สึกคล้อยตามและมีความคิดเห็นตามที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ

กลยุทธ์ทั้งสองลักษณะจะแสดงให้เห็นว่าผู้ดำเนินรายการให้ความคิดเห็นของตนแก่ผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกถึงปัญหาและเกิดความคิดคล้อยตามเนื้อหาผู้ดำเนินรายการนำเสนอ ซึ่งผู้ดำเนินรายการต้องการให้ผู้ฟังนำไปปฏิบัติในชีวิต

ค. เพลงประกอบ

เพลงประกอบในรายการจะใช้เพลงธรรมะในช่วงการให้ความรู้เรื่องธรรมะเพื่อทำให้รายการน่าเชื่อถือ และทำให้คิดว่ารายการเป็นรายการเทศน์ธรรมะให้กับผู้ฟัง

“ (เพลงประกอบ) พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ ...ขอเชิญทุกท่านเข้าสู่รายการทุกข์ปัญหาชีวิต...” (ท่านจันทเสฏฐโฐ, 25

ต.ค.2542)

เพลงประกอบรายการมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปิดรายการและสร้างบรรยากาศให้รายการดูน่าเชื่อถือ เป็นรายการธรรมชาติจริงๆ

ง. ความหลากหลายและความเป็นอันหนึ่งอันเดียว

รายการทุกขัปัญหาชีวิตจะนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลายโดยเริ่มต้นเนื้อหาในเรื่องธรรมชาติดำเนินชีวิต เนื้อหาการปรึกษาปัญหาชีวิต เนื้อหาการตอบปัญหาสุขภาพอนามัยและปรึกษาปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งมีการแบ่งช่วงเวลากเป็นสองช่วง คือ ช่วงแรกเป็นช่วงการให้ธรรมชาติเป็นลักษณะเนื้อหาการให้คำปรึกษาปัญหาชีวิต การให้กำลังใจแก่ผู้ฟังและช่วงที่สองเป็นเนื้อหาเรื่องสุขภาพอนามัย ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาลักษณะนี้เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการขายสมุนไพรของผู้สนับสนุนรายการ แต่เพื่อมิให้รายการเป็นรายการโฆษณาขายสินค้าอย่างตรงไปตรงมา ดังนั้นจึงสร้างเนื้อหาต่างๆเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้สนับสนุนรายการ

1.3 วิเคราะห์การแสดงซึ่งบทบาทในฐานะช่องทางสื่อที่เผยแพร่สาระความรู้เนื้อหาสุขภาพอนามัย

การแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการทุกขัปัญหาชีวิตจะแสดงออกในลักษณะการตลาดเพื่อการค้า (Commercial Marketing) ทั้งนี้ เพราะรายการมีผู้สนับสนุนรายการที่เป็นเอกชนซึ่งการนำเสนอเนื้อหาจึงจำเป็นต้องมีผลประโยชน์ทางธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยสังเกตได้ว่าเนื้อหาเรื่องสุขภาพอนามัยในรายการจะเน้นเรื่องโรคเอดส์ เพราะผู้สนับสนุนรายการมีศูนย์ที่รับปรึกษาปัญหาและดูแลรักษาโรคเอดส์และนอกจากนี้ยังมีสมุนไพรอื่นๆที่ช่วยเสริมสุขภาพเช่นกัน ดังจากคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิที่กล่าวว่ารายการตระหนักถึงปัญหาโรคเอดส์ที่มีการระบาดมากและผู้สนับสนุนรายการมีส่วนกำหนดเนื้อหาเช่นเดียวกัน

"รายการให้ข้อมูลเรื่องเอดส์เพราะว่าโรคเอดส์ระบาดมากในปัจจุบัน ท่านจึงทอยากให้ธรรมชาติแก่ผู้ฟังและตัวผู้สนับสนุนรายการมีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน" (เพียรเพ็ญธรรม เพิ่มพูน ,สัมภาษณ์ 25 ต.ค. 2542)

ดังนั้น ผู้วิจัยได้ใช้หลักแนวคิดกลยุทธ์ทางการตลาดมาวิเคราะห์บทบาทของการทำการทุกซ์ปัญหาชีวิต โดยการวิเคราะห์ตามหลักการตลาด ศิริวรรณ เสรีรัตน์(2534:15-20) ได้กล่าวถึงส่วนประสมทางการตลาด คือ 4Ps ได้แก่ สินค้า (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมทางการตลาด (Promotion)

-สินค้า (Product) สินค้าในที่นี้คือสมุนไพรเสริมสุขภาพของห้างบุญมีการเกษตร และศูนย์บุญมีสมุนไพรที่รับปรึกษาปัญหาและดูแลรักษาโรคเอดส์ ซึ่งสินค้าที่นำเสนอในรายการเป็นสมุนไพรมะระขี้นก เห็ดหลินจือ ซึ่งเชื่อกันว่าการบริโภคสมุนไพรพวกนี้จะช่วยเสริมสร้างร่างกายให้มีสุขภาพที่แข็งแรงขึ้นและผู้ป่วยโรคเอดส์สามารถรักษาอาการของโรคที่แสดงออกตามร่างกาย

-การจัดจำหน่าย (Place) การจัดจำหน่ายสินค้าในที่นี้จะหมายถึงการใช้สื่อเพื่อเป็นการวางสินค้าได้แก่ รายการทุกซ์ปัญหาชีวิตเป็นช่องทางการโฆษณาสินค้าสมุนไพรของผู้สนับสนุนรายการ การเลือกรายการทุกซ์ปัญหาชีวิตเนื่องจากผู้สนับสนุนรายการรู้จักกับผู้ดำเนินรายการอยู่แล้วจึงได้เข้ามาสนับสนุนรายการและทำให้เกิดรายการทุกซ์ปัญหาชีวิตซึ่งจะนำเสนอเนื้อหาเรื่องธรรมะและเรื่องสุขภาพอนามัยเพื่อเอื้อต่อประโยชน์ทางธุรกิจ

-การส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) การส่งเสริมการตลาดในที่นี้เป็นการนำเสนอเนื้อหาเรื่องสุขภาพอนามัยในรายการ โดยการถามตอบปัญหาสุขภาพทั่วไปและปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งมีวิทยากรคือ น.พ.อนุวัตร ลิ้มสุวรรณมาร่วมในรายการเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ จากการสัมภาษณ์ท่านจันทเสฏฐโร กล่าวถึงว่าคุณหมออนุวัตรมาร่วมรายการจากการแนะนำจากสมศักดิ์ บุญมี ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนรายการ

“คุณหมอมาร่วมในรายการก็ได้รับการแนะนำจากคุณสมศักดิ์ บุญมี เป็นนักธุรกิจ คุณหมอได้รับการว่าจ้างมาทำรายการร่วมกัน ประมาณปีแล้ว” (ท่านจันทเสฏฐโร, สัมภาษณ์ 28 ก.ย.2543)

ดังนั้น การให้คุณหมออนุวัตรมาร่วมในรายการก็เพื่อการนำเสนอเนื้อหาในเรื่องสุขภาพอนามัยจะมีความน่าเชื่อถือและมีผู้ฟังให้ความสนใจรายการเพิ่มมากขึ้น โดยใช้

ความน่าเชื่อถือจากภาพลักษณ์ของหมอ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการขายสินค้าสมุนไพรในรายการ

การแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการทุกข์ปัญหาชีวิตกล่าวได้ว่า เป็นการแสดงออกบทบาทในลักษณะของการตลาดเพื่อธุรกิจ นั่นคือ การสร้างสรรค์เนื้อหาและการนำเสนอเนื้อหาเรื่องสุขภาพพอนามัยในรายการเพื่อเชื่อมต่อการขายสินค้าทางธุรกิจเนื่องจากผู้สนับสนุนรายการที่เป็นองค์กรเอกชนมีส่วนกำหนดบทบาทเนื้อหาในรายการ โดยการนำเสนอเนื้อหาในเรื่องการปรึกษาปัญหาชีวิต การถามตอบปัญหาสุขภาพทั่วไปและปรึกษาปัญหาเรื่องโรคเอดส์เพื่อสามารถแทรกการโฆษณาส่งเสริมการขายสินค้าในรายการและไม่ทำให้เป็นรายการธุรกิจที่ชัดเจนเกินไป

3.รายการเริงราตรี

รายการเริงราตรีออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 24.00-2.00น. ซึ่งดำเนินรายการโดยคุณเกรียงศักดิ์ ประคองวงศ์ โดยเนื้อหารายการประกอบด้วยเพลงไทยสมัยเก่าและเนื้อหาการสุขภาพพอนามัยซึ่งเป็นการส่งเสริมการขายสมุนไพรเสริมสุขภาพ

1.1วิเคราะห์ลักษณะสาระความรู้เนื้อหาสุขภาพพอนามัยรายการเริงราตรี

การศึกษาของรายการเริงราตรี ผู้วิจัยพบว่าเนื้อหารายการก็เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพพอนามัยนั้นเป็นเนื้อหาการส่งเสริมการขายสมุนไพรเสริมสุขภาพเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งนำเสนอโดยผู้ดำเนินรายการเพียงคนเดียวตลอดทั้งรายการ เนื้อหาการส่งเสริมการขายสมุนไพรเสริมสุขภาพ ดังเช่นเรื่อง อายุที่มากขึ้นควรได้รับยาเสริมสุขภาพ

" อายุมากขึ้นแล้วมันจำอะไรไม่ค่อยได้อย่างนี้ต้องกินแปะก๊วยสกัด วายแปะก๊วยอีกไม่กี่วันมีจำหน่ายตามคลินิก ไม่มีวางขายตามร้านขายยา เพราะว่ากินอาหารเสริมที่เป็นวายแปะก๊วย วายโสม วิตามินต้องให้แพทย์สั่งนะ" (รายการเริงราตรี 17 มี.ค. 2542)

เนื้อหาในรายการจะนำเสนอโดยผู้ดำเนินรายการจะพูดค้นรายการทุกครั้งหลังจากเปิดเพลง ผู้ดำเนินรายการมักจะนำเสนอเนื้อหาโดยการอ้างถึงความเจ็บป่วยของร่างกายที่ควรได้รับสมุนไพรเพื่อเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรงขึ้นและการบริโภคสมุนไพรชนิด

นี้ต้องมีแพทย์เป็นผู้รับรองเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ซึ่งเนื้อหาทั้งหมดที่นำเสนอในรายการเป็นการโฆษณาสมุนไพรเสริมสุขภาพ

1.2 วิเคราะห์เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหา

เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหาของรายการจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ก) ภาษาพูด ข) ลีลาการพูด ค) เพลงประกอบ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหาของรายการเชิงราตรี ดังนี้

ก. ภาษาพูด

-การใช้ภาษา

การใช้ภาษาในรายการเป็นลักษณะภาษาไม่เป็นทางการโดยผู้ดำเนินรายการพูดคุยกับผู้ฟังถึงปัญหาสุขภาพที่ควรมีการบำรุงร่างกายเสริมสุขภาพของตน ซึ่งผู้ดำเนินรายการจะเน้นชื่อตราสินค้าอยู่เสมอในทุกเนื้อหาที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอ

"...ฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลยว่า วาย จิงโกะ โสมสกัด เบะก๊วยสกัด หรือ Three in one มีขายตามคลินิกและร.พ.ทั่วไป อย่างเช่น ร.พ.พญาไท 3 คลินิกวาย ดี ที่เซ็นทรัลลาดพร้าว ชั้น 10 หรือสาขาที่บางกะปิ จะมีแพทย์แนะนำ จึงไม่น่าแปลกใจเลยว่าผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นต้นด้วย วาย จิงโกะ แพทย์เป็นผู้สั่ง... มีของดีก็ต้องบอกกัน เดี่ยวมาต่อว่ามีของดีแล้วไม่ยอมบอก " (รายการเชิงราตรี 10 มี.ค. 2542)

ภาษาในรายการจะเห็นได้ว่าเป็นภาษาพูดคุยกับผู้ฟังรายการเพื่อส่งเสริมการโฆษณาสมุนไพรเสริมสุขภาพในรายการซึ่งจะเน้นชื่อตราสินค้าเพื่อให้ผู้ฟังจดจำสมุนไพรชนิดนี้

-ระดับความหมายของภาษา

ระดับความหมายของภาษาในรายการเป็นระดับความหมายแฝง คือผู้ดำเนินรายการจะนำเสนอให้เห็นถึงปัญหาสุขภาพร่างกายที่ควรมีการบำรุงเสริมสร้างให้ร่างกาย

แข็งแรงและในการบริโภคสมุนไพรที่โฆษณาในรายการนั้นมีความปลอดภัยกว่ายี่ห้ออื่นๆ ที่โฆษณาโดยการอ้างถึงบทบาทของแพทย์ที่ต้องเป็นผู้อนุญาตในการบริโภคสมุนไพรชนิดนี้

“อายุมากๆแล้วมันจำอะไรไม่ค่อยได้แบบนี้ต้องกินแปะก๊วยสกัด วายแปะก๊วย อีกไม่กี่วันมีจำหน่ายตามคลินิก ไม่มีวางขายตามร้านขายยา เพราะว่ากินอาหารเสริมที่เป็นวายแปะก๊วย วายโสม วิตามินต้องให้แพทย์สั่งนะ” (รายการเรจราตรี 17 มี.ค. 2542)

ความหมายของผู้ดำเนินรายการจะแสดงให้เห็นว่าผู้ฟังสามารถมั่นใจในการบริโภคสมุนไพรที่โฆษณาในรายการได้เพราะว่าสมุนไพรชนิดนี้ได้รับการรับรองจากแพทย์และวางจำหน่ายตามสถานพยาบาลต่างๆเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

ลักษณะการดำเนินรายการ ลีลาน้ำเสียง

ข. ลีลาการพูด

การดำเนินรายการเรจราตรีจะดำเนินรายการโดยผู้ดำเนินรายการเพียงคนเดียวคือคุณเกรียงศักดิ์ ประคองวงศ์ โดยผู้ดำเนินรายการพูดคุยกับผู้ฟังเพื่อโฆษณาสมุนไพรเสริมสุขภาพ ซึ่งลีลาน้ำเสียงของผู้ดำเนินรายการจะพูดซ้ำๆ เนิบนาบให้เข้ากับการเปิดเพลงไทยสมัยเก่า และพยายามพูดโฆษณาให้ผู้ฟังรู้สึกถึงประโยชน์ของการใช้สมุนไพรเสริมสุขภาพ ดังเนื้อหาเรื่องที่คุณดำเนินรายการได้บริโภคสมุนไพรชนิดนี้แล้วรู้สึกดีขึ้น

“วันนี้ไปกินวายแปะก๊วยแล้ว เข้าหนึ่งเม็ด กลางวันเม็ดหนึ่ง สมองโหลงจะพูดจะจาอะไรก็สบาย คนไหนตื้อๆไม่ได้กิน พูดจารู้สึกง่วง เหนงๆ หรือมีความเศร้ามาด้วย คว้าสิ่งที่เคยช่วยจำมันก็ไม่จำ มันนึกไม่ออกพอสมองไม่ตีมันนึกไม่ออก เพราะฉะนั้น วายแปะก๊วยนี่ช่วยได้จริงๆ แต่ยังไงก็ต้องอ้างอิงแพทย์แหละครับ จะกินชัวร์ไม่ได้” (รายการเรจราตรี 2 มี.ค. 2542)

เนื้อหาที่นำเสนอเป็นการพูดคุยกับผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังรู้ว่าการรับประทานสมุนไพรเสริมร่างกายนั้นจะทำให้รู้สึกดีขึ้นโดยเฉพาะสมุนไพรชนิดนี้ที่ต้องได้รับการรับรองจากแพทย์ก่อนที่จะบริโภคซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้ฟัง

ในส่วนของกลยุทธ์การโน้มน้าวใจในรายการเป็นการโน้มน้าวใจโดยหลักจิตวิทยาที่ผู้ดำเนินรายการจะพยายามแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าการบริโภคสมุนไพรเสริมร่างกายเป็นประโยชน์ต่อร่างกายโดยการนำเสนอเนื้อหาการเจ็บป่วยทำให้ร่างกายอ่อนล้า ดังนั้นผู้ฟังควรหันมาบริโภคสมุนไพรเพื่อเสริมร่างกายให้แข็งแรงขึ้น

“เป็นอัลไซเมอร์เลย พาร์กิสันเกิดสั้นๆ หรือนักศึกษาที่ความจำไม่ดี ทำไมดูหนังสือจำไม่ได้ เออ! อย่างนี้ต้องแปะก๊วยสกัด จิงโกะ สบายไม่ต้องเสียท่าสอบ เอนทรานซ์ ต้องยี่ห้อ วายนำหน่านะ จิงโกะวายโสมสกัด จิงโกะวายแปะก๊วย มีของดีก็ต้องบอกกัน”(รายการเริงราตรี 5 มี.ค.2542)

เนื้อหาที่นำเสนอเป็นการโน้มน้าวใจให้เห็นว่าการมีสุขภาพที่ดีนั้นต้องมีการเสริมร่างกายให้แข็งแรงโดยการบริโภคสมุนไพรตามที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอการโน้มน้าวใจโดยหลักจิตวิทยาของผู้ดำเนินรายการที่หวังดีต่อผู้ฟังที่รู้สึกอ่อนล้า เหนื่อยจากการเรียนการทำงานและผู้ที่ต้องการมีสุขภาพที่แข็งแรง ผู้ดำเนินรายการให้ความรู้สึกหวังดีต่อผู้ฟังโดยต้องทิ้งท้ายประโยคที่ว่า “มีของดีก็ต้องบอกกัน เดียวมาต่อว่ามีของดีแล้วไม่ยอมบอก...” และผู้ดำเนินรายการมีการเน้นชื่อตราสินค้าโดยการพูดโฆษณาในแต่ละช่วงมีการเน้นตราสินค้าเสมอๆ เช่น “...ต้องยี่ห้อ วายนำหน่านะ...”

ค. เพลงประกอบ

เพลงที่ใช้ประกอบในรายการทำหน้าที่คั่นรายการโดยการเปิดเพลงสมัยเก่า ซึ่งผู้ดำเนินรายการจะเปิดเพลง 2-3 เพลงในช่วงหนึ่งและพูดโฆษณาสินค้ายาสมุนไพรระหว่างที่ยังไม่มีการเปิดเพลง ซึ่งผู้ดำเนินรายการทำอย่างนี้จบจนรายการ เพลงประกอบในรายการช่วยให้รายการไม่เป็นการโฆษณาทางธุรกิจเกินไป ซึ่งจุดมุ่งหมายที่แท้จริงแล้วนั้น ผู้ดำเนินรายการต้องการโฆษณาสินค้ามากกว่า

1.3 วิเคราะห์การแสดงซึ่งบทบาทในฐานะช่องทางสื่อที่เผยแพร่สาระความรู้เนื้อหาสุขภาพอนามัย

การแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการเริงราตรีจะแสดงออกในลักษณะการตลาดเพื่อธุรกิจ(Commercial Marketing)เป็นรายการที่ขายสินค้าโดยตรงจากผู้ดำเนินรายการ

ที่จะแสดงออกอย่างชัดเจน โดยเนื้อหาที่นำเสนอในรายการจะเป็นการโฆษณาสินค้าสมุนไพรเพื่อเสริมสุขภาพ ซึ่งจากหลักแนวคิดทางการตลาด ผู้วิจัยวิเคราะห์บทบาทของรายการเรจราตรีดังนี้

-สินค้า (Product) สินค้าในที่นี้คือ ยาสมุนไพรห่อวยดี ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนรายการ

-การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ผู้ดำเนินรายการมีการส่งเสริมการโฆษณาโดยมักจะกล่าวอ้างถึงความเจ็บป่วยที่ควรได้รับยาเสริมสุขภาพร่างกายและอ้างถึงบทบาทของแพทย์ที่ต้องมีการรับรองการรับประทานยานี้ก่อนการบริโภคเพื่อสร้างความรู้สึกว่าสมุนไพรชนิดนี้มีความปลอดภัย เชื่อถือได้ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการโฆษณาขายสินค้าในรายการ

การแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการเรจราตรีเป็นลักษณะการโฆษณาสินค้าเพื่อการค้าโดยการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพที่อ้างถึงความเจ็บป่วยของโรคต่างๆที่ควรได้รับการเสริมสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรงขึ้น นอกจากนี้ยังมีการอ้างถึงบทบาทของแพทย์ที่ต้องรับรองการบริโภคเพื่อสร้างความเชื่อว่ายาสมุนไพรชนิดนี้ไม่มีอันตราย มีความปลอดภัยกว่าสมุนไพรห่ออื่น ๆ ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ นั้นก็เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการขายสินค้า

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่าลักษณะเนื้อหาของรายการเป็นการโฆษณาสินค้าสุขภาพคือ ยาสมุนไพรห่อวยดี โดยผู้ดำเนินรายการเป็นผู้นำเสนอโฆษณาด้วยตนเองโดยใช้ลักษณะการสนทนากับผู้ฟังที่ยกเรื่องของความเจ็บป่วย เช่น ความเครียด ความจำที่ไม่ดี เพื่อโฆษณายาสมุนไพรซึ่งเป็นอาหารเสริมร่างกาย ซึ่งในรายการไม่มีการเปิด Spot โฆษณาสินค้าเพราะว่าผู้ดำเนินรายการเป็นผู้โฆษณาเองและการอ้างถึงบทบาทของแพทย์ที่ผู้ฟังต้องได้รับการแนะนำก่อนที่จะซื้อยาสมุนไพรชนิดนี้ ซึ่งแนะนำสินค้าโดยการอ้างถึงแพทย์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ฟังในการบริโภคน้ำที่หอมมีความปลอดภัยต่างจากยาสมุนไพรห่ออื่น ๆ

4.รายการSweet F.M.

รายการSweet F.M.ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์เวลา 8.00-24.00น. แต่ในการนำเสนอเนื้อหาสุขภาพจะแทรกอยู่ในช่วงเวลา 9.45น.ของทุกวันโดยเนื้อหาในรายการแบ่งได้ดังนี้

1.1วิเคราะห์ลักษณะสาระความรู้เนื้อหาสุขภาพพจนามัยรายการSweet F.M.

การศึกษาเนื้อหารายการSweet F.M.เนื้อหารายการจะเกี่ยวกับเรื่องการบริหารโภชนาการ ยา และการใช้เครื่องสำอาง ทั้งนี้เพราะผู้สนับสนุนรายการคือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อ.ย.) ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

ก.การชี้แนะให้ความรู้การบริหารโภชนาการ ยา และเครื่องสำอาง

เนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการบริโภคยาที่ถูกต้องต้องคำนึงถึงความปลอดภัยโดยการอ่านฉลากก่อนบริโภคทุกครั้ง

“คุณผู้ฟังคะ ยาชุดที่มีจำหน่ายตามร้านขายยาหรือตามร้านค้าบางแห่งนั้นมีการจัดแบ่งเป็น 2 ประเภทด้วยกันกล่าวคือ มีการแบ่งเป็นยาชุดสดและยาชุดแห้งโดยในส่วนของยาชุดสดนั้นผู้ชายจะถามอาการถึงอาการที่ป่วยแล้วจึงจัดยาไว้ให้เป็นชุดๆแต่ในส่วนของยาชุดแห้งนั้นผู้ชายจะจัดยาไว้ในซองพลาสติกเล็กๆที่พิมพ์ฉลากบอกสรรพคุณไว้ซึ่งมักจะพิมพ์ข้อความเกินความจริงเพื่อให้ขายได้มากๆ...”(เทปบันทึกรายการ 9 ก.ค.2542)

จากเนื้อหาที่นำเสนอ นั้น เนื้อหาต้องการให้ผู้ฟังมีความรู้ในเรื่องการบริหารยาชุดให้ถูกวิธีไม่ควรซื้อยามาทานเองควรซื้อยาในร้านที่มีเภสัชกรเป็นผู้แนะนำและสิ่งที่สำคัญคือการอ่านฉลากยาให้ครบถ้วนก่อนการบริโภค

เนื้อหาความรู้การบริหารโภชนาการ เนื้อหาที่นำเสนอเป็นเรื่องการบริหารโภชนาการที่บรรจุกาชนะในความปลอดภัยของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ดังเช่นเรื่องการบริหารคนมที่ถูกต้องนั้นผู้ฟังต้องอ่านฉลากให้ครบถ้วนเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดความเจ็บป่วย

“นมที่บริโภคมีอยู่หลายชนิด เช่นนมพาสเจอร์ไรท์ นมยูเอชที หรือนมสเตอริไรท์...ดังนั้นเมื่อคุณผู้ฟังต้องการบริโภคนม คุณผู้ฟังควรสังเกตฉลากวัน เดือน ปีที่หมดอายุก่อนการบริโภคทุกครั้ง” (เทปบันทึกรายการ 1 ก.ค.2542)

การนำเสนอเนื้อหาการบริโภคอาหารนั้น สิ่งสำคัญคือการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ให้ถี่ถ้วนเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพร่างกาย

เนื้อหาความรู้การใช้เครื่องสำอาง เนื้อหาต้องการให้ความรู้การใช้เครื่องสำอางที่ถูกหลัก ผู้ฟังไม่ควรหลงเชื่อคำโฆษณาอวดอ้างสรรพคุณของสินค้า

“...เครื่องสำอางที่มีการอวดอ้างสรรพคุณทำให้หน้าขาวนั้นอาจมีสารพิษที่เป็นอันตรายต่อผิวหนัง...ดังนั้นคุณผู้ฟังควรอ่านฉลากส่วนประกอบที่สำคัญ วัน เดือน ปีที่ผลิต ชื่อควรระวังและคำเตือนก่อนการตัดสินใจซื้อและไม่ควรหลงเชื่อโฆษณาที่อวดอ้างสรรพคุณ...”(เทปบันทึกรายการ 15 ก.ค.2542)

เนื้อหาที่นำเสนอผู้ผลิตต้องการสื่อให้ผู้ฟังสนใจการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ให้ครบถ้วนก่อนการบริโภคทุกครั้งเพื่อความปลอดภัยในชีวิตของตนเอง

จากเนื้อหาที่นำเสนอ ผู้ผลิตเนื้อหาจะเน้นการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ก่อนการบริโภค การใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆทุกชนิดเพื่อตรวจสอบวัน เดือน ปีที่ผลิตและหมดอายุ ส่วนประกอบที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ต่างๆเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทุกคน ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาต้องการให้ผู้ฟังหันมาใส่ใจต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์อย่างถูกวิธีเพราะประชาชนมักจะละเลยการอ่านฉลากของผลิตภัณฑ์และเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพตามมา ดังนั้นวิธีการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์เป็นแนวทางป้องกันสุขภาพอนามัยที่ทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้กำหนดไว้

1.2วิเคราะห์เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหา

เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหารายการจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ก) ภาษาพูด ข) สื่อกาการพูด ค) เพลงประกอบ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เทคนิควิธีการนำเสนอเนื้อหาของรายการ Sweet F.M. ได้ ดังนี้

ก. ภาษาพูด

-การใช้ภาษา

ภาษานำเสนอมีการใช้ภาษา 2 ลักษณะคือ ภาษาแบบกึ่งทางการและภาษาไม่เป็นทางการ ภาษาแบบกึ่งทางการคือใช้ภาษาพูดและภาษาแบบทางการเพื่อให้เนื้อหา มีความน่าเชื่อถือต่อผู้ฟัง ดังเช่นเรื่องการบริโภคยา ภาษาที่ใช้มีลักษณะภาษาแบบกึ่งทางการคือ การใช้ภาษาพูดและภาษาทางวิชาการเพื่อให้เนื้อหา มีความน่าเชื่อถือและไม่น่าเบื่อ ด้วย

“คุณผู้ฟังคะ ยาชุดที่มีจำหน่ายตามร้านขายยาหรือตามร้านค้าบางแห่งนั้นมีการจัดแบ่งเป็น 2 ประเภทด้วยกันกล่าวคือ มีการแบ่งเป็นยาชุดสดและยาชุดแห้ง...”(เทปบันทึกรายการ 9 ก.ค.2542)

ลักษณะของภาษาเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องของการบริโภคยาเป็นการบอกกล่าวเตือนผู้ฟังให้ระมัดระวังการบริโภค ภาษาเป็นภาษาแบบกึ่งทางการ คือ มีการกล่าว นำแทนผู้ฟังด้วยคำว่า “คุณ” และการให้ความรู้เรื่องยาชุดที่เป็นแนววิชาการคือ “ในส่วนของยาชุดสดนั้นผู้ชายจะถามอาการถึงอาการที่ป่วยแล้วจึงจัดยาไว้ให้เป็นชุดๆแต่ในส่วนของยาชุดแห้งนั้นผู้ชายจะจัดยาไว้ในซองพลาสติก” ลักษณะภาษาต้องการนำเสนอเนื้อหาที่น่าเชื่อถือที่ผู้ฟังสามารถนำแนวทางต่างๆไปปฏิบัติได้ในชีวิตของตน เป็นการแสดงความหวังดีจากผู้สนับสนุนรายการที่ต้องการให้ผู้ฟังมีวิธีการบริโภคอาหาร ยาและเครื่องสำอางอย่างถูกต้อง

-ภาษาไม่เป็นทางการ ภาษาที่นำเสนอในเนื้อหาการบริโภคยามีการใช้ภาษาแบบไม่เป็นทางการคือการใช้ภาษาพูด โดยจะนำเสนอในรูปแบบ Spot ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นผู้ผลิต Spot เนื้อหาโฆษณาเน้นเรื่องการให้ความรู้แก่ผู้ฟังต่อ

การบริโภคอาหารหรือยาที่ต้องมีการอ่านฉลากก่อนการบริโภคทุกครั้งอย่างครบถ้วนซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ถูกวิธีและสามารถป้องกันจากการเกิดโรคต่างๆที่จะตามมา

“เสียงผู้หญิง : เจ้าประคูน ขอให้ข้าพเจ้าและครอบครัวปราศจากทุกชนิดโรคภัยทั้งปวง ขอให้แคล้วคลาดปลอดภัย

เสียงผู้ชาย : อธิษฐานขอพรทำให้จิตสงบเป็นสิ่งที่ดี แต่ใช้เวลานาน...น...น...น...น...น อ่านฉลากใช้เวลาสั้น อ่านชื่อผลิตภัณฑ์ วัน เดือน ปีที่ผลิต วันหมดอายุ ส่วนประกอบได้ทั้งความปลอดภัยและความคุ้มค่า

เสียงผู้หญิง : (เสียงประกอบ) โอ๊ย!

เสียงผู้ชาย : นั่นไง! อธิษฐานจนเหน็บกินขา อ่านฉลากดีแน่ อ่านให้ครบยิ่งดีใหญ่ คณะกรรมการอาหารและยา (Spot 14 ก.ค. 2542)

การนำเสนอโฆษณาเริ่มต้นโดยใช้เสียงของผู้หญิงและผู้ชาย โดยผู้หญิงเป็นแม่บ้านที่มีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ซึ่งเป็นบุคลิกโดยทั่วไปของแม่บ้านอยู่แล้วดังนั้นผู้ผลิตโฆษณาจึงตั้งจุดนี้มาสร้างเป็นบทละครที่แม่บ้านอธิษฐานขอพรให้ครอบครัวปราศจากโรคภัยทั้งปวง และผู้ชายเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ต้องการบอกกล่าวว่าการขอพรอย่างเดียวไม่สามารถช่วยให้ครอบครัวพ้นจากโรคภัยได้ แต่การอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ทุกครั้งก่อนการบริโภคเป็นแนวทางเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของครอบครัว

-ระดับความหมายของภาษา

ระดับความหมายของภาษาเป็นความหมายโดยตรง คือให้ผู้ฟังสนใจในการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ทุกชนิดก่อนการบริโภคซึ่งเป็นที่สำคัญต่องานในการบริโภคนมให้ ความหมายโดยตรงโดยการบอกกล่าวว่ามีที่บริโภคมีอยู่หลายชนิดซึ่งสิ่งสำคัญการเลือกบริโภคนมก็คือการอ่านฉลากวัน เดือน ปีที่หมดอายุก่อนการบริโภคทุกครั้งเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัย

" นมที่บริโภคมีอยู่หลายชนิด เช่นนมพาสเจอร์ไรท์ นมยูเอชที หรือนมสเตอริไรท์...ดังนั้นเมื่อคุณผู้ฟังต้องการบริโภคนม คุณผู้ฟังควรสังเกตฉลากวัน เดือน ปีที่หมดอายุก่อนการบริโภคทุกครั้ง..." (เทปบันทึกรายการ 1 ก.ค.2542)

และในส่วนขอเนื้อหาเรื่องการบริโภคยา ผู้ฟังต้องอ่านฉลากให้ครบถ้วนก่อนการบริโภคเพื่อความปลอดภัยในชีวิต

"...คุณควรเลือกใช้ยาสามัญประจำบ้าน ที่มีฉลากบอกชื่อตัวยา สรรพคุณอย่างชัดเจน...และก่อนใช้ยาควรอ่านวิธีการใช้ ข้อควรระวังและคำเตือนก่อนใช้ด้วยเพื่อความปลอดภัยในการใช้ยาคะ" (เทปบันทึกรายการ 9 ก.ค. 2542)

ความหมายของเนื้อหาดังกล่าวต้องการสื่อความหมายโดยตรงแก่ผู้ฟังในเรื่องการอ่านฉลากก่อนการบริโภคอย่างครบถ้วนเป็นแนวทางเพื่อการป้องกันโรคภัยและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ฟัง

ข.ลีลาการพูด

การนำเสนอเนื้อหาสุขภาพในรายการ Sweet F.M. จะแทรกเนื้อหาอยู่ในช่วง 9.45 ซึ่งเป็นสารคดีสั้นประมาณ 1 นาทีโดย 1 ตอนจะนำเสนอตลอดทั้งสัปดาห์ ซึ่งการผลิตเนื้อหานั้นขึ้นอยู่กับผู้สนับสนุนรายการ โดยผู้ผลิตจะผลิตเนื้อหาตามความต้องการของผู้สนับสนุนรายการ ดังนั้นการนำเสนอเนื้อหาเป็นลักษณะการอ่านให้ฟังเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และใช้เสียงของผู้ที่ไม่เป็นที่รู้จักเนื่องจากการผลิตรายการต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณของผู้สนับสนุนรายการด้วย

"คุณผู้ฟังคะ ยาชุดที่มีจำหน่ายตามร้านขายยาหรือตามร้านค้าบางแห่งนั้นมีการจัดแบ่งเป็น 2 ประเภทด้วยกันกล่าวคือ มีการแบ่งเป็นยาชุดสดและยาชุดแห้งโดยในส่วนของยาชุดสดนั้นผู้ชายจะถามอาการถึงอาการที่ป่วยแล้วจึงจัดยาไว้ให้เป็นชุดๆแต่ในส่วนของยาชุดแห้งนั้นผู้ชายจะจัดยาไว้ในซองพลาสติกเล็กๆที่พิมพ์ฉลากบอกสรรพคุณไว้ซึ่งมักจะพิมพ์ให้อวดเกินความจริงเพื่อให้ขายได้มากๆ..."(เทปบันทึกรายการ 9ก.ค.2542)

ลีลาการพูดของผู้บรรยายจะเป็นลักษณะการอ่านให้ฟัง ใช้น้ำเสียงที่จริงจัง เพื่อให้เนื้อหาที่น่าเสนอมีความน่าเชื่อถือเป็นไปตามหลักวิชาการ ซึ่งเป็นลักษณะการบอกกล่าวถึงประโยชน์และโทษของการบริโภคเพื่อให้ผู้ฟังมีความรู้ในการบริโภคอาหาร ยา และเครื่องสำอางอย่างถูกวิธี ดังเนื้อหาการใช้เครื่องสำอาง ไม่ควรหลงเชื่อคำโฆษณาอวดอ้างสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ที่อาจกล่าวเกินความเป็นจริง

“...เครื่องสำอางที่มีการอวดอ้างสรรพคุณทำให้น้ำขาวนั้นอาจมีสารพิษที่เป็นอันตรายต่อผิวหนัง...ดังนั้นคุณผู้ฟังควรอ่านฉลากส่วนประกอบที่สำคัญ วัน เดือน ปีที่ผลิต ข้อควรระวังและคำเตือนก่อนการตัดสินใจซื้อและไม่ควรหลงเชื่อโฆษณาที่อวดอ้างสรรพคุณ...”(เทปบันทึกรายการ 15 ก.ค.2542)

เนื้อหาต้องการสื่อให้ผู้ฟังระมัดระวังการใช้เครื่องสำอางที่โฆษณาสรรพคุณสามารถรักษาและทำให้น้ำขาวขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์ชนิดนั้นอาจมีสารพิษปะปนอยู่ด้วย ดังนั้นการใช้เครื่องสำอางอย่างถูกวิธีคือการอ่านฉลากส่วนประกอบสำคัญ วันเดือน ปีที่ผลิตและหมดอายุ คำเตือนของผลิตภัณฑ์เพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้ใช้

นอกจากลีลาการพูดของผู้บรรยาย การใช้กลยุทธ์การโน้มน้าวใจโดยเหตุผล ซึ่งผู้ผลิตจะชี้ให้เห็นถึงโทษของการบริโภคที่ผิดวิธี และวิธีที่ถูกต้องที่เน้นอยู่เสมอก็คือการอ่านฉลากก่อนการบริโภคทุกครั้ง

“อ่านฉลากดีแน่ อ่านให้ครบยิ่งดีใหญ่ ด้วยความปรารถนาดีจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา”(Spot 9 ก.ค. 2542)

“เพื่อคุณภาพชีวิตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา อ่านฉลากดีแน่ อ่านให้ครบยิ่งดีใหญ่” (เทปบันทึกรายการ 1 ก.ค. 2542)

การนำเสนอเนื้อหาสารคดีสั้นจะเน้นเรื่องการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์ก่อนการบริโภคทุกครั้งซึ่งเป็นเรื่องที่ทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยารับผิดชอบและต้องการให้ผู้ฟังสนใจเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง

1.3 วิเคราะห์การแสดงซึ่งบทบาทในฐานะช่องทางสื่อที่เผยแพร่สาระความรู้เนื้อหาสุขภาพอนามัย

ในการวิเคราะห์การแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการ Sweet F.M. นั้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึงขั้นตอนการผลิตเนื้อหาเพื่อโยงไปสู่การวิเคราะห์บทบาทของรายการ ซึ่งในการผลิตเนื้อหาสุขภาพในรายการได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยเริ่มต้นจากผู้ผลิตรายการได้เข้ามาเพื่อขอ Spot จากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ไปลงในรายการและทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้ให้ความไว้วางใจเลือกให้รายการรับผิดชอบผลิตสารคดีสั้น โดยจากการสัมภาษณ์คุณจรงค์ จิตมงคลโปรดิวเซอร์ของรายการได้กล่าวถึงขั้นตอนการผลิตเนื้อหาสุขภาพ

“ขั้นแรกเราเดินเข้าไปหาอ.ย. เพื่อขอ Spot วิทย์ให้เขามาใช้กับเรา มันเป็นระบบของธุรกิจด้วยเมื่อเราได้ Spot ทางอ.ย. ขอให้ทำสารคดีด้วยในช่วงเวลาหนึ่งของทางสถานีด้วย” (จรงค์ จิตมงคล, สัมภาษณ์ 10 มิ.ย. 2542)

โดยทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาทั้งหมดที่นำเสนอในรายการ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากรายการใส่ใจคุณภาพชีวิตที่รายการเป็นผู้กำหนดหัวข้อเรื่องและนำเสนอให้ผู้สนับสนุนรายการมีความเห็นด้วยหรือไม่ แต่รายการ Sweet F.M. จะผลิตเนื้อหาตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยผู้สนับสนุนรายการจะกำหนดหัวข้อและผู้ผลิตต้องเขียนบทมาเสนอให้ทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอนุมัติเพื่อเป็นไปตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

เป็นการกล่าวได้ว่าผู้สนับสนุนรายการมีส่วนกำหนดเนื้อหาทั้งหมด ซึ่งการแสดงออกซึ่งบทบาทของรายการ Sweet F.M. เป็นลักษณะการตลาดเพื่อสังคม (Social Marketing) จากแนวคิดการตลาดเพื่อสังคม พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2540:111) กล่าวว่า การตลาดเพื่อสังคมเป็นการประยุกต์ใช้ความคิดทางการตลาดและเครื่องมือการตลาดก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม ช่วยให้ท้องถิ่นหรือประเทศที่กำลังพัฒนาได้ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเอง จุดมุ่งหมายของการตลาดเพื่อสังคมคือการทำประโยชน์แก่สังคมมากกว่าการแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ ดังนั้น เนื้อหาในรายการ Sweet F.M.

ที่น่าเสนอจะเป็นการตอบสนองต่อผู้สนับสนุนรายการ ซึ่งใช้แนวคิดการตลาดเพื่อสังคมดังนี้

-การกำหนดปัญหา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาได้กำหนดปัญหาเรื่องการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหาร ยา และเครื่องสำอางและการเรียกร้องสิทธิของผู้บริโภค ดังนั้นการสร้างเนื้อหาของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเป็นการตลาดเพื่อสร้างทัศนคติใหม่ในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหาร ยา และเครื่องสำอางอย่างถูกวิธีด้วยการอ่านฉลากสินค้าให้ครบถ้วนก่อนการบริโภคทุกครั้ง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีจุดมุ่งหมายที่ต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคและรักษาผลประโยชน์ในการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์

-การเลือกใช้สื่อมวลชน สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีการเลือกใช้สื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในสื่อต่างๆทั้งทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มคนรุ่นใหม่อายุ 15-30 ปี ซึ่งการเลือกรายการ Sweet F.M. เนื่องจากรายการเป็นรายการเพลงวัยรุ่นและผู้จัดรายการเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง จากการสัมภาษณ์คุณนพรัตน์ หงษ์คำ ได้กล่าวถึงการเลือกรายการนี้เพราะรายการเป็นรายการที่ได้รับความนิยมและผู้จัดรายการเป็นผู้ที่ได้รับความนิยมจากคนฟัง

“ เราเลือกที่นี่เพราะว่ารายการมีคนฟังหลากหลาย เป็นที่นิยม ดีเจเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และต้องการสร้างคลื่นสุภาพ แต่ขึ้นอยู่กับงบประมาณด้วย”(นพรัตน์ หงษ์คำ, สัมภาษณ์ 26 ก.ย. 2543)

จากการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า การเลือกใช้สื่อต่าง ๆ นั้นต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาด้วย

-การส่งเสริมการตลาด ทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ตามโรงเรียนต่างๆเพื่อสร้างทัศนคติใหม่ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายคือเยาวชนคนรุ่นใหม่ และนอกจากนี้ยังมีสายด่วนผู้บริโภค 1556 เพื่อให้ผู้บริโภคที่มีปัญหาสามารถโทรศัพท์เข้ามารับฟังและสามารถร้องเรียนการบริโภคได้อีกทางหนึ่ง

การแสดงผลซึ่งบทบาทของรายการ Sweet F.M. กล่าวสรุปได้ว่า เนื้อหาที่น่าเสนอมีลักษณะการชี้แนะเพื่อให้ความรู้ในการบริโภคผลิตภัณฑ์อย่างถูกวิธี โดยบทบาท

ของรายการแสดงออกลักษณะการตลาดเพื่อสังคม กล่าวคือการนำแนวคิดทางการตลาด มาปรับใช้เพื่อสร้างทัศนคติใหม่ในการบริโภค โดยการมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นประโยชน์ให้ แก่สังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคของประชาชนและสามารถพึ่งพาตนเอง ในการเรียกร้องสิทธิประโยชน์ในการบริโภคของสังคม นอกจากนี้ รายการยังเป็นช่องทาง ในการประชาสัมพันธ์ผลงานของหน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กร

รายการ Sweet F.M. เป็นรายการที่ผลิตสารคดีสั้นเรื่องของคุณภาพโดยการ สนับสนุนรายการจากทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อ.ย.) ดังนั้นเนื้อหาสุขภาพ ที่นำเสนอเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ยาและการใช้เครื่องสำอางซึ่งอยู่ใน ความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา การผลิตสารคดีสั้นเพื่อเป็นการ กระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความคิดใหม่ต่อเรื่องของการบริโภคอย่างถูกวิธี ซึ่งมีหลายๆ เรื่องของ การบริโภคที่ประชาชนยังบริโภคอย่างผิดวิธีด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของประชาชน ดังนั้น รายการจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่หน่วยงานของรัฐบาลใช้เพื่อเป็นการบอกกล่าวแก่ประชาชนทั่วไป และยังเป็นการประชาสัมพันธ์หน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและ ยาในอีกทางหนึ่งด้วย

โดยสรุปแล้ว รายการวิทยุของสถานีวิทยุสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีการนำ เสนอเนื้อหาเรื่องสุขภาพอนามัยทั้ง 4 รายการโดยมีลักษณะเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไป ตามรูปแบบของรายการซึ่งมีลักษณะเนื้อแยกได้ 2 ประเด็นคือ รายการที่นำเสนอเนื้อหา เพื่อการให้ความรู้แก่ผู้ฟังในเรื่องสุขภาพอนามัยและการโฆษณาสินค้าสมุนไพรเสริมร่างกาย ซึ่งผู้วิจัยพบว่า รายการที่ให้ความรู้แก่ผู้ฟังนั้นเป็นรายการที่มีหน่วยงานของรัฐมา เกี่ยวข้องเพื่อให้สื่อมวลชนเป็นช่องทางเผยแพร่ความรู้ ในส่วนการโฆษณาเนื่องจากรายการ มีผู้สนับสนุนรายการโดยเอกชนเพื่อเป็นช่องทางการขายสินค้าของตนเองผ่านสื่อมวลชน